

Onderwysersgids

Die vlerke van naaldekokers

Cecilia Steyn

Human & Rousseau, 2020

LET WEL: Alle bladsynommers verwys na die eerste uitgawe van die roman *Die vlerke van naaldekokers* (Human & Rousseau, 2020)

Hierdie gids is as hulpmiddel vir die onderwyser in die klaskamer bedoel. Dit is geskryf met **Graad 10 Huistaal** as hooffokus en volgens die riglyne van die Kurrikulum- en assesseringsbeleidsverklaring (KABV) uiteengesit. Die roman en onderwysersgids kan ook vir **Graad 11 Huistaal** gebruik word mits die onderwyser die nodige aanpassings maak soos deur die KABV voorgeskryf word.

Hierdie gids is saamgestel deur **Dewald Koen, Fakulteit Opvoedkunde, Nelson Mandela Universiteit, Port Elizabeth**

Kopiereg: © Human & Rousseau, 2020. 'n Druknaam van NB Uitgewers

INHOUDSOPGAWE

INHOUD	BLADSY
Benaderings tot die onderrig van letterkunde.....	3
Afdeling A: Pre-lees	4
Ontleed en bespreek die voorplat.....	4
Ontleding van die voorplat (Antwoorde).....	5
Biografie van die skrywer.....	6
Die verhaal in 'n neutedop.....	7-8
Literêre begrippe: Verteller.....	9
Literêre begrippe: Verteltyd versus vertelde tyd.....	10
Literêre begrippe: Tyd, ruimte en plek.....	11
Literêre begrippe: Intrige en emas.....	12
Literêre begrippe: Titel en botsings of konflik.....	13
Karakterisering.....	14
Karaktersketse.....	15-17
Simboliek: Die naaldekokker as simbool.....	18-19
Afdeling B: Lees.....	20
Afdelng C: Post-lees.....	21
Kontekstuele vrae & Opsommings (Hoofstuk 1-36).....	21-56
Literêre opstelvrae.....	57-58
Literêre opstelvrae: Memoranda (Vraag 1-5).....	59-64
Woordverklarings.....	84-85
Aktiwiteite vir verryking (Mondeling, Skryftake & Lees).....	86-87
Literêre glossarium.....	88-91
Bronnelys.....	92

ERRATUM

Bl. 125: “Hy haal Kylie se as uit my rugsak en gooi ’n klein hopie in Oupa se palm.”
 (“Kylie” moet vervang word met “Lieke”)

BENADERINGS TOT DIE ONDERRIG VAN LETTERKUNDE

Die Kurrikulum- en assesseringsbeleidsverklaring (KABV) vir **Afrikaans Huistaal** (VOO-fase, Graad 10-12) beklemtoon die belangrikheid van die lees van letterkunde in die klaskamer. Volgens die KABV (2011:12) moet die lees van letterkunde in die klaskamer by leerders “’n sensitiwiteit wek vir taal wat meer verfynd, letterkundig, figuurlik, simbolies en betekenisvol gebruik kan word”.

Alhoewel die onderrig van letterkunde (drama, prosa en poësie) nie altyd maklik is nie, is dit **belangrik dat leerders by die onderrigproses betrek moet word om hul kommentaar en interpretasie van die teks of gedig met ander te deel**. Onderwysers moet ook daarteen waak om nie hul eie vooroordele, interpretasie en idees oor ’n literêre teks op leerders af te dwing nie, maar eerder ’n gesonde en gebalanseerde debat oor letterkunde in die klaskamer bevorder. Dit is belangrik om kennis te neem van die feit dat interpretasie van ’n teks of gedig nie gaan oor wat reg of verkeerd is nie, maar oor wat binne die konteks van die literêre teks vir die leerder betekenisvol is (KABV, 2011:12).

Hier volg ’n paar wenke vir die beste benadering tot die onderrig van letterkunde soos in die KABV (2011:12) uiteengesit:

Lees soveel as moontlik van die teks sonder enige onderbreking in die klas. Leerders wat die teks sonder ondersteuning kan lees, moet aangemoedig word om dit te doen.

Die klem is nie op gevorderde literêre interpretasie nie, maar om aan leerders te wys hoe hulle huistaal subtiel, intelligent, verbeeldingryk en vindingryk gebruik kan word.

Kreatiewe skryfwerk moet nou aansluit by die studie van enige literêre teks. Klasbesprekings wat tot skryfaktiwiteite lei is baie waardevol.

Moenie slegs fokus op die onderrig van "die regte antwoord" nie, maar fokus op die interpretasie, kreatiewe en persoonlike beleving asook die ondersoek van die literêre teks.

AFDELING A: PRE-LEES

“Pre-lees stel die leerders aan die teks bekend. Dit aktiveer assosiasies en vorige kennis” (KABV, 2011:23).

- Vluglees en soeklees tekskenmerke.
- Vluglees en soeklees dele van die boek.
- Maak voorspellings gebaseer op die inligting wat uit vluglees en soeklees verkry is.
- Hanteer belangrike woordeskat wat vir leerders onbekend mag wees.

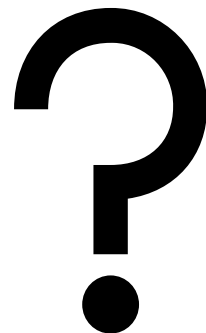
ONTLEED EN BESPREEK DIE VOORPLAT VAN DIE ROMAN

Let wel: Die volledige analise van die voorplat sal eers tydens die post-leesfase voltooi kan word.

Wat simboliseer die volgende prente op die voorplat?

- Cadillac
- Die hand
- Die uil
- Die naaldekokers
- Die sterre
- Die Japannese esdoringtakke (Purple Ghost)

DIE PRENTE OP DIE VOORPLAT: BETEKENIS

- **Die Cadillac** is spesiaal aangesien Kylie, Lee en Oupa hulle road trip in die motor onderneem. Aan die einde van die roman koop Kylie se pa die motor en Kylie leer met die motor bestuur.
- **Die hand** is simbolies van Kylie se verlies. Sy het haar hand as gevolg van die motorongeluk verloor. Kylie was erg daardeur getraumatiseer.
- **Die uil** (Simbool van die dood in sommige kulture.) Kylie verruil die uil wat haar oupa vir haar voor die Uilhuis gekoop het vir 'n beeldjie van 'n meermin.
- **Die naaldekokker** vertolk 'n belangrike simboliese rol in die roman. (Sien aantekeninge oor die verskeie verwysings na naaldekokkers op bl. 18-19.)
- **Die sterre** (sterre teen Lieke se plafon). Verwys ook na die pienk blik met die wit sterre waarop daar *Memories* staan. Kylie gooi Lieke se as daarin. Lee merk ook op hoe helder die sterre is wanneer hulle in die sinkdam in die Karoo swem. Die wit spikkels op die spoelklip wat Oupa vir Kylie in die Montagu Natuurtuin gee om op die gedenkstapel te pak, lyk soos Karoosterre.
- **Die Japannese esdoringtakke** (Purple Ghost) verwys na die bonsaiboom wat Kylie-hulle plant in die kintsukoroi porseleinbak wat haar ma spesiaal vir Lieke laat maak het. Hulle het Lieke se oorblywende as in 'n bioafbreekbare houër in die vorm van 'n skulp saam met die bonsaiboom geplant.

ROMAN - DEFINISIE

Die woord “roman” beteken letterlik “'n boek geskryf” in Romaans (Grové 1963:80).

Die roman is 'n **prosaverhaal waarin mense (karakters) “geplaas in 'n sekere omgewing**, geteken word in hulle begeertes, hulle onderlinge verhoudinge en hulle handeling” (1963:80). **Die klem val dus op karakterontwikkeling** eerder as 'n beskrywing van die handeling.

BIOGRAFIE VAN DIE SKRYWER

CECILIA STEYN

(Foto met die vriendelike vergunning van die skrywer.)

Cecilia Steyn is 'n jeug- en kinderverhaalskrywer. Alhoewel daar al 'n paar volwasse liefdesverhale ook uit haar pen gevloei het, geniet sy dit meer om vir jonger generasies te skryf.

Sy is in Welkom in die Vrystaat gebore. Sy en haar man Johan verhuis na Noordwes in 2000. Hulle het twee seuns. Ná matriek begin sy 'n loopbaan in die apteekbedryf waar sy vir baie jare as takadministreerder werk. In 2014, onder die mentorskap van haar broer en bekende skrywer, Fanie Viljoen, probeer sy vir die eerste keer haar hand aan die skryfkuns. In 2015 woon sy 'n ATKV-skryfskool by die NWU by. Cecilia behaal sukses in die jeug-genre met verhale soos, *Die meisie op die dak* (Lapa Uitgewers), *die Tienerharte*-reeks en die *#PresiesAnders*-reeks (Human & Rousseau). Haar reeks, *Lea Lief* (Lapa Uitgewers), is ook gewild vir jonger lesers, veral omdat dit 'n sterk omgewings- en bewaringsfokus het.

In 2017 ontvang sy 'n ATKV-Kinderboektoekenning vir *Tienerharte 2, Hartedief* en in 2018 vir *#PresiesAnders, Eksperimente en Eerste Soene*. Sedert 2017 skryf sy voltyds.

DIE VERHAAL IN 'N NEUTEDOP

Kylie is 'n sewentienjarige meisie wat saam met haar ma, **Ingrid**, en pa, **Walter**, in **Bloemfontein** woon. Sy is in **graad 11** en was **vyf maande terug in 'n motorongeluk** waartydens haar jonger suster, **Lieke**, tragies gesterf het. Tydens die motorongeluk het Kylie ook haar linkerhand sowel as 'n gedeelte van haar linkervoorarm net onder haar elmboog verloor aangesien dit geamputeer moes word. Die motorongeluk het hul huis met hartseer gevul en Kylie se verhouding met haar ouers het na afloop van die motorongeluk verswak. Sy en haar ma het gereeld woordewisselings en Kylie rebelleer teen haar ouers weens die woede, verlies en skuldgevoel waarmee sy na die motorongeluk worstel. **Kylie voel deels verantwoordelik vir haar jonger suster se dood en moet boonop haar ma se geheim in haar binneste verberg.**

Kylie se oupa, **professor Du Preez Greyling**, is 'n bekende Afrikaanse romanskywer in sy sewentigerjare. Nadat Kylie haar laaste eksamenvak aan die einde van haar graad 11-jaar geskryf het, besluit sy na afloop van 'n insident by haar skool om saam met haar oupa en sy assistent, Lee, op 'n **road trip** Kaapstad toe te gaan. Haar oupa het 'n pienk Cadillac Coupe DeVille gehuur waarmee hulle die opwindende langpad Kaapstad toe aanpak.

Nadat Kylie en haar ma die aand voor haar laaste eksamen 'n uitval gehad het, het Kylie haar **suster se Leef jou lysie** (of kluitklaplys of *bucket list*) in haar klerekas onder 'n T-hemp ontdek. Kylie besluit om Lieke se lysie op die road trip saam te neem en sodoende een van Lieke se wense te vervul. Dit neem **Kylie, Lee** en haar **oupa** op 'n opwindende avontuur deur talle Suid-Afrikaanse bestemmings soos Nieu-Bethesda, Graaff-Reinet, Jeffreysbaai, Montagu en uiteindelik Kaapstad, waartydens hulle die een ná die ander wens op Lieke se lysie afmerk. Elke bestemming hou 'n spesiale bekoring vir Kylie en haar mede-reisigers in en terselfdertyd ontdek en verken hulle pragtige dele van die land. **In die proses leer Kylie om die verlies van haar suster, maar ook die verlies van haar hand en voorarm te aanvaar en innerlike vrede te maak met die verlies en skuldgevoel** wat sy as gevolg van haar suster se dood ervaar.

Wanneer Kylie se oupa onverwags tydens die road trip sterf, word Kylie sowel as haar ma gedwing om hul innerlike worstelinge en geheime openhartig met mekaar te bespreek. **Na afloop van die road trip kan Kylie en haar ouers vrede maak met die verlies van hul geliefde dogter en jonger suster.** Kylie besef dat die verlies van geliefdes, maar ook die verlies van 'n ledemaat nie die einde van jou lewe beteken nie, maar bloot die begin van 'n nuwe fase in jou bestaan. Die jeugroman **eindig op 'n positiewe noot** waar Kylie weer gelukkig is ten spyte van al die tragedie en trauma wat sy die vorige jaar ervaar het. **Soos 'n naaldekokker het Kylie 'n metamorfose ondergaan** en vind weer geluk in haar lewe ten spyte van al die uitdagings wat sy moes trotseer.

LITERÊRE BEGRIPPE

DIE VERTELLER

Elke verhaal het 'n **verteller**. Daar moet altyd in gedagte gehou word dat die **skrywer en die verteller nie dieselfde persoon is nie**. Die menings van die verteller is nie noodwendig dié van die skrywer nie. In *Die vlerke van naaldekokers* is die **skrywer Cecilia Steyn en die verteller is Kylie** – 'n **eerstepersoonsverteller**.

Ons kan tussen drie soorte vertellers onderskei:

EERSTEPERSOONSVERTELLER

Die eerstepersoonsverteller is ook bekend as die **ek-verteller**. Die verhaal word slegs uit die gesigshoek van die een karakter in die verhaal vertel. Die ek-verteller weet egter nie wat die ander karakters dink en voel nie, maar kan slegs afleidings uit die ander karakters se handeling of optrede maak. Die ek-verteller is besonder geslaagd as verteller om sy of haar eie gevoelens en emosies te beskryf.

ALOMTEENWOORDIGE VERTELLER

Hierdie tipe verteller vertel wat elke karakter sê, dink en voel. Hy/sy is oral teenwoordig op elke plek, ruimte en tyd.

DERDEPERSOONSVERTELLER

Die derdepersoonsverteller beskik oor **bepaalde alwetendheid** en die skrywer van die roman beskryf die verhaal deur die oë van een van die karakters. Die skrywer is aan die kant van die karakter en beleef die gebeure in die verhaal deur die karakter se gees.

FOKALISASIE – WIE SIEN?

Die verhouding tussen die elemente van die verhaal en die **visie van waaruit hulle aangebied** word.

(Mieke Bal in Cloete, Botha & Malan, 1985)

TYD

VERTELTYD VERSUS VERTELDE TYD

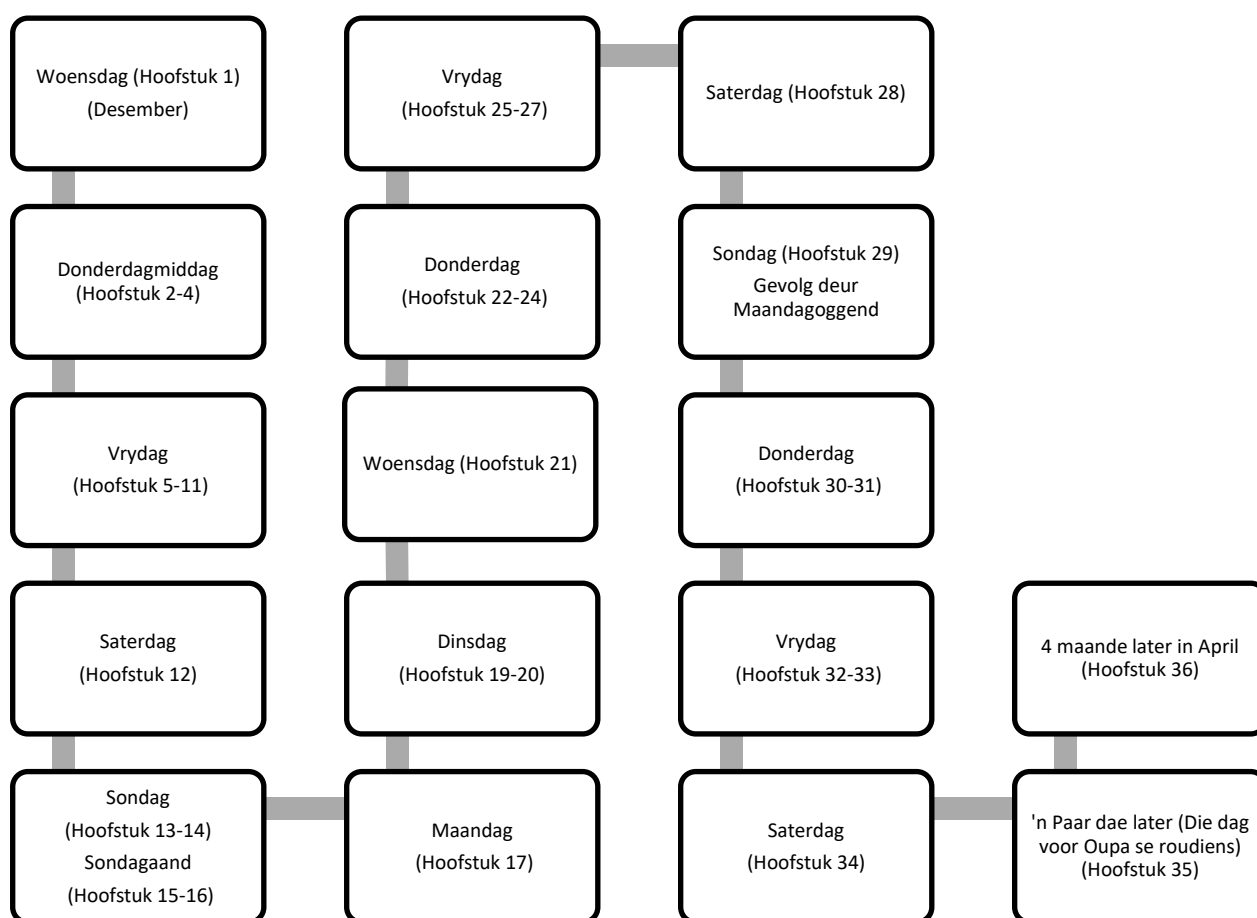
Verteltyd: Die term “verteltyd” verwys volgens Brink (1987:92) na “die tyd wat deur die teks in beslag geneem word om die storie te vertel”. Met ander woorde die aantal bladsye van die novelle of roman.

Vertelde tyd: Die “vertelde tyd” dui op “die periode wat deur die storie gedek word vanaf die vroegste tydsmoment waarna [in die teks] verwys word” (1987:92). Steenberg (1985:90) noem die “vertelde tyd” die “leestyd” wat “meetbaar [is] in minute, ure, dae [en] weke”.

Die jeugroman *Die vlerke van naaldekokers* se **verteltyd** strek dus oor **232 bladsye** bestaande uit **ses-en-dertig hoofstukke**. Die **vertelde tyd** strek oor 'n aantal weke in Desember tot en met Aprilmaand in die daaropvolgende jaar.

Die verhaal word **chronologies** aangebied alhoewel die vertelling gefragmenteerd is met verwysings na gebeure in die verlede.

UITEENSETTING VAN DIE VERTELDE TYD IN DIE JEUGROMAN

TYDSVERLOOP

CHRONOLOGIESE TYDSVERLOOP

Chronologiese tydsverloop verwys na **tyd wat op mekaar volg** bv. Maandag, Dinsdag, Woensdag of oggend, middag en aand.

ACHRONOLOGIESE TYDSVERLOOP

Achronologiese tydsverloop verwys na **tydsverloop wat nie op mekaar volg nie**. Dis tydsverloop in die verhaal word afgewissel. Daar is **tydspronge en terugflitse** na gebeure wat in die verlede plaasgevind het. Die hede en verlede word ook met mekaar afgewissel.

In die roman *Die vlerke van naaldekokers* is die verloop van tyd **chronologies**. Die verhaal begin op 'n Woensdag in Desember en eindig vier maande later in Aprilmaand. Die slothoofstuk speel vier maande in die toekoms af (April).

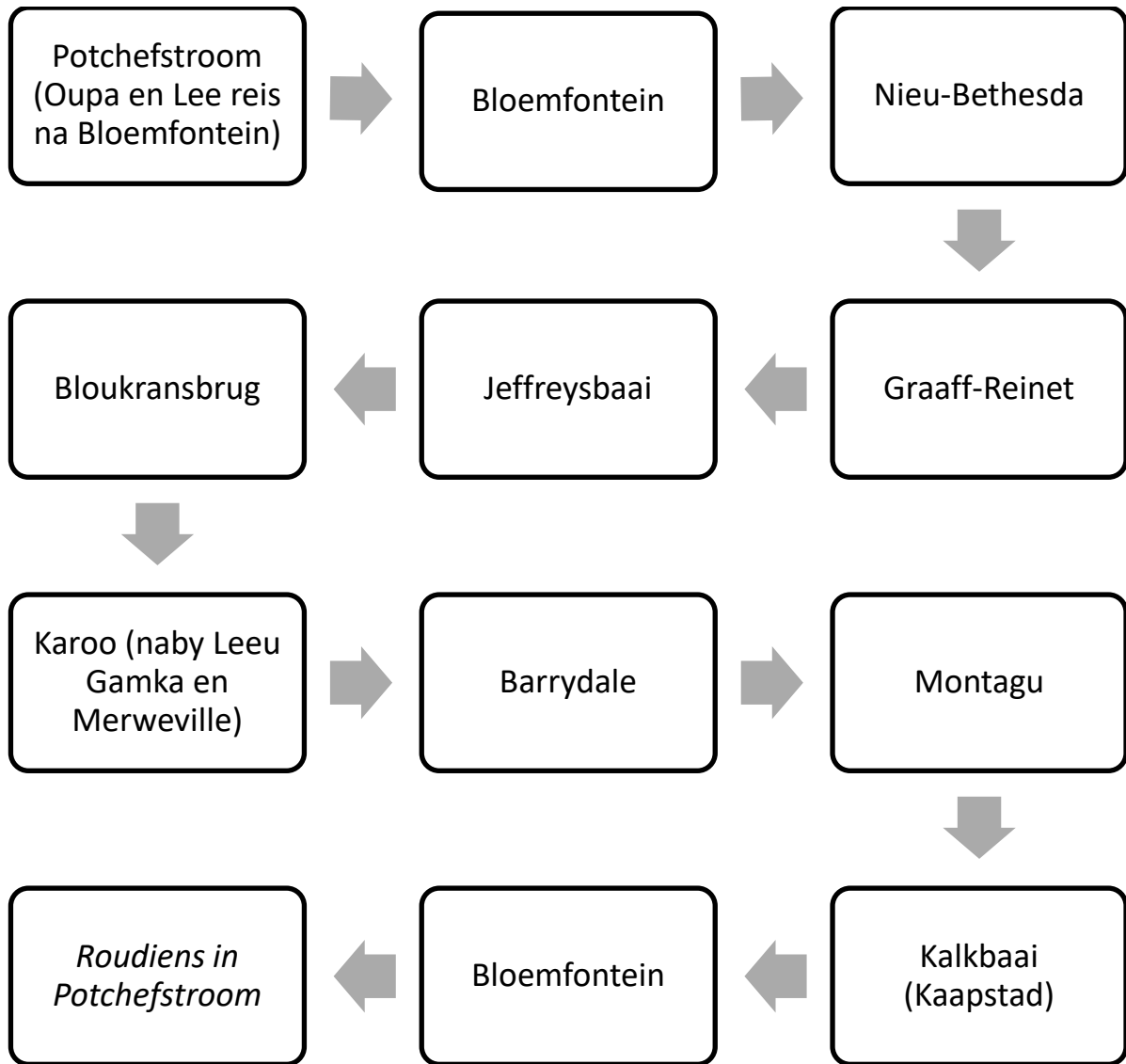
RUIMTE OF PLEK

Vanuit 'n narratologiese oogpunt word daar volgens Venter (1985:95-96) drie vorme van ruimtelikheid in die epiek (roman / novelle) onderskei:

1. Die **genarrateerde (vertelde) storietuimte** (die **plek** waar die storie afspeel)
2. Die **narratiewe verhaalruimte** (die **wyse waarop die storieruimte vertel word**)
3. Die **diskursiewe vertellersruimte** (die vraag na die instansie uit wie se ruimtelike bewussyn waargeneem of gefokaliseer word)

Die **genarrateerde (vertelde) storieruimte** in *Die vlerke van naaldekokers* is maklik identifiseerbaar. Die ruimte waarin die novelle afspeel is verskeie stede en dorpe in Suid-Afrika. Die verteller verwys deurgaans na bakens (of selfs die name van dorpe of stede) wat met spesifieke plekke (dorpe of stede) in Suid-Afrika identifiseerbaar is.

DIAGRAM VAN KYLIE, LEE EN OUPA SE REIS DEUR SUID-AFRIKA

INTRIGE

RAAMWERK VAN GEBEURE

Die term “intrige” verwys na die **plan waarvolgens die verhaal (storie) ontwikkel**. Dit word ook die **raamwerk van gebeure** genoem. Die intrige verwys na die **volgorde waarin die gebeure in die verhaal plaasvind**. Intrige lei tot spanning. Indien die intrige nie deursigtig of maklik voorspelbaar is nie, is die roman meer geslaagd aangesien dit die leser enduit sal boei.

TEMAS

Die tema van die verhaal verwys na enige lewenswaarheid en/of -insig wat uit die verhaal voortspruit. 'n Tema is altyd universeel en is nie gebonde aan tyd, ruimte, omstandighede of 'n karakter nie. **Voorbeelde: reis, verlies, trauma, hoop, genadedood ens.**

TITEL

Die titel verwys na die naam van die verhaal (storie). Die titel van die roman is dus *Die vlerke van naaldekokers*. Die titel is 'n belangrike komponent aangesien dit die verhaal ontsluit. Die titel bevat ook dikwels 'n tema of temas uit die verhaal soos in dié geval die **talle verwysings na naaldekokers en die simboliese betekenis** wat daaraan gekoppel word.

BOTSINGS OF KONFLIK

Twee tipes botsings kan in 'n verhaal voorkom naamlik **uiterlike botsing of innerlike botsing**.

Uiterlike botsing word met geweld of aksie assosieer soos gevegte tussen karakters, niefisiese botsings soos 'n argument of selfs net 'n deurborende kyk van een karakter na 'n ander. **Voorbeeld: Oupa wat Lee aangeluur omdat hy vir Kylie gesê het dat hy nie lekker voel nie.**

Innerlike botsing verwys na konflik in die karakter se gemoed. Voorbeelde van innerlike konflik sluit in geestelike, emosionele of selfs morele wroeging. Innerlike botsing vind plaas wanneer 'n karakter emosioneel oor iets wroeg. **Voorbeeld: Kylie, Oupa, Lee en Ingrid wroeg elkeen innerlik oor iets, hetsy 'n geheim, verlies of traumatiese gebeurtenis.**

Verdere voorbeelde sluit in **die botsing tussen die mens en sy/haar omgewing** wat botsings tussen die mens en die maatskaplike orde soos egskeiding, armoede, verslawing ensovoorts insluit.

Botsing kan ook plaasvind tussen die mens en die natuur wanneer die natuur deur 'n dier, woestyn of rivier versimboliseer word. Dink byvoorbeeld aan 'n daadwerklike botsing tussen 'n jagter en die leeu wat die jagter bespring wanneer die geweeskoot afgaan.

KARAKTERISERING

HOOFKARAKTER

Kylie is die hoofkarakter (protagonis) in die roman. Sy is die sentrale figuur waarom die gebeure in die teks afspeel. **Die hoofkarakter ondergaan karakterontwikkeling** en word ook 'n **ronde karakter** genoem. Hierdie tipe karakter se innerlike sowel as die uiterlike word duidelik aan die leser uitgebeeld.

NEWEKARAKTERS

Newekarakters word ook plat- of vlak karakters genoem. Hierdie karakters word by die verhaal betrek om die hoofkarakter te belig. Die newekarakters ondergaan geen noemenswaardige karakterontwikkeling nie en dra by tot moontlike botsing waarin die hoofkarakter sy/haar innerlike aan die leser kan openbaar.

KARAKTERBEELDING (KARAKTERSKETS)

EKSPLISIETE KARAKTERBEELDING

Eksplisiete karakterbeelding kan geskied deur dit wat die verteller oor die karakter aan die leser meedeel of dit wat die ander karakters in die roman (verhaal) van die karakter sê of dink.

IMPLISIETE KARAKTERBEELDING

Implisiete karakterbeelding word deur die optrede van die hoofkarakter aan die leser oorgedra waaruit die leser die volgende afleidings kan maak, naamlik die voorkoms en uitbeelding van die karakter se omgewing, die karakter se houding en handeling asook wat die karakter van hom- of haarself dink en sê.

KARAKTER	KARAKTEREIEENSKAPPE
Kylie	Sy is sewentien jaar oud en in graad elf. Haar linkerhand is net onder haar elmboog geamputeer na afloop van 'n motorongeluk. Sy noem haar stompie Knol en later in die roman Vlerk. Aanvanklik het Kylie 'n stormagtige verhouding met haar ma. Voor die road trip weier sy om na afloop van die motorongeluk in motors te ry. Sy weier ook om saam met haar ma in 'n motor te ry. Kylie voel baie selfbewus oor haar stompie en probeer dit wegsteek. Sy is baie lief vir haar oupa. Sy hou van boomklim en het begin rook ná die motorongeluk. Sy voel skuldig oor haar suster se dood en blameer haar ma asook haarself.
Ingrid	Kylie se ma. Sy het blonde hare en is na die Afrikaanse digter Ingrid Jonker vernoem. Sy is 'n onkoloog van beroep en is 'n perfeksionis. Sy het nie 'n goeie verhouding met haar pa nie aangesien hy tydens haar kinderdae gereeld uitstedig was.
Walter	Kylie se pa. Hy is 'n ortodontis. Hy het tjello-bruin oë en eet graag roomys.
Martha	Martha is Kylie-hulle se huiswerker.
Professor Du Preez Greyling	Hy is Kylie se ma se pa. Hy is 'n professor in Kreatiewe Skryfkuns aan die NWU asook 'n bekende skrywer van Afrikaanse romans. Hy ruik altyd na pippermint en sigaarreuk. Sy eerste vrou is dood en Kylie se ma is deur haar Ouma grootgemaak. Sy huidige lewensmaat se naam is Mae, 'n Koreaanse vrou. Hy het 'n dik grys kuif, donkerbruin oë en dra 'n John Lennon-brillettjie met 'n swart raam. Hy en sy dogter, Ingrid, het 'n gekompliseerde verhouding aangesien hy tydens haar kinderjare gereeld uitstedig was.
Lee	Lee het blou oë, lang wimpers en bruin hare met 'n baard en snor. Lee is 'n eerstejaarstudent en prof. Du Preez Greyling se navorsingsassistent. Hy studeer Kreatiewe Skryfkuns en tale aan die Noordwes-Universiteit (NWU) se Potchefstroom-kampus. Hy is mal oor stories en wil eendag draaiboeke skryf. Sy suster, Katie, is dertien jaar oud en het Asperger's.

Dokter Eksteen	Die sielkundige wat Kylie na die motorongeluk sielkundig behandel.
Lieke	Kylie se jonger suster. Sy was vyftien jaar oud toe sy in die motorongeluk gesterf het. Sy het 'n bril gedra en was baie slim. Bubblegum was haar gunstelinggeur roomys. Sy was 'n natuurliefhebber en was altyd vriendelik. Sy het gereeld in die stort gesing en haar suster se haarrekkies geleen.
Mae	Mae en oupa Du Preez Greyling se paaie het gekruis toe hy in Korea was om navorsing vir een van sy boeke te doen. Hulle was egter nooit getroud nie. Sy het altyd met hom geraas omdat hy rook en dit nie goed vir sy gesondheid is nie. Oupa Du Preez het sy verhouding met Mae beëindig aangesien hy haar nie met sy dood wou belas nie. Hy het 'n sigaretaansteker wat hy as geskenk by haar gekry het vir sy assistent, Lee, gegee.
Charles	Charles hou nie van Kylie nie aangesien sy hom nie in graad 3 na haar verjaardagpartytjie genooi het nie. Op die laaste skooldag noem hy Kylie "Captain Kylie" voor die ander leerders. Hy knou haar af en laat Kylie baie sleg en selfbewus oor haar amputasie voel.
Issie	Issie is Kylie se beste vriendin. Aan die begin van die roman het Issie vir Kylie gesê dat Kylie verander het en sy nie meer vriende met haar wil wees nie. Hul verhouding verbeter egter met verloop van tyd en aan die einde van die roman word hul vriendskap weer hervat.
Coen	Coen was ses maande voor Kylie se ongeluk verlief op haar en het by haar vlerk gesleep. Na die ongeluk het daar egter geen verdere verwickeling in hul verhouding plaasgevind nie. Coen is vriende met Charles.
Magdel	Gastehuseienaar (Graaff-Reinet). Sy besit en bedryf die gastehuis genaamd Karoorus waarin Kylie se oupa grootgeword het. Sy is 'n groot aanhanger van prof Du Preez Greyling se romans. Sy het grysblonde hare wat in 'n bob gesny is.
Gigi	Gigi het lang swart hare en 'n sonbruin vel. Sy wys vir Kylie-hulle hul kamer by die Wave Tribe gastehuis in Jeffreysbaai.

Gavin	Gavin werk by die ontvangstonbank van die Wave Tribe gastehuis in Jeffreysbaai.
Justin	Justin is 'n bruingebrande spiertier wat Kylie en Lee leer surf op Jeffreysbaai se hoofstrand.
Patience	Patience is 'n dogtertjie wat saam met Katlego en Mike aan <i>Riding for a Limb</i> deelneem. Sy dra 'n Barbie-protese aangesien die naelstring te styf om haar arm in die baarmoeder was en sodoende die bloedsirkulasie afgesny het voor sy gebore is.
Katlego	Katlego is een van die motorfietsryers wat Kylie-hulle in Montagu ontmoet. Katlego was in 'n motorfietsongeluk waarna albei haar bene geamputeer is. Sy is deel van die groep motorfietsryers <i>Riding for a Limb</i> wat geld insamel vir mense wat nie proteses kan bekostig nie. Sy ry 'n pienk motorfiets.
Danika Belle	Danika is 'n ortotis. Kylie gaan spreek haar om vir haar 'n nuwe protese te maak. Sy het 'n kunsbeen en is swanger.
Dylan Gauche	Dylan is Danika se man en werk ook as ortotis by dieselfde praktyk as sy vrou. Hy is mal oor Du Preez Greyling se romans.
Mike	Hy is een van die motorfietsryers wat aan <i>Riding for a Limb</i> deelneem. Hy gaan die Cadillac tot in die volgende dorp bestuur aangesien Lee op 'n motorfiets gaan ry.
Katie	Lee se donkerkop sussie. Sy is dertien jaar oud en het Asperger's. Sy sukkel om te sosialiseer en is mal oor naaldekokers.

DIE NAALDEKOKER AS SIMBOOL

Die KABV (2011:100) omskryf die term “simboliek” soos volg: “’n **teken of voorwerp wat ’n ander saak verteenwoordig**; ’n tradisionele **simbool** soos ’n *kruis* is as beeldspraakvorm nie net ’n afbeelding van die werklikheid nie, maar dit **kry ook ’n dieper betekenis deurdat dit na iets anders verwys.**”

Bladsy	Simboliese beskrywings en verwysings na naaldekokers
64-65	Die naaldekoker as simbool kom die eerste keer in die roman voor op bl. 64. ’n Naaldekoker kom sit reg langs Kylie se skoen tydens hul besoek aan Nieu-Bethesda. Lee verduidelik dan vir Kylie dat die naaldekoker een van die oudste insekspesies is en meeste van sy lewe onderwater spandeer. Die naaldekoker spandeer tussen twee tot vyf jaar as larwe, maar slegs ses tot agt weke as insek. Die naaldekoker leef dus sy kort lewe voluit. Die naaldekoker kan as ’n simbool van metamorfose en verandering beskou word. Volgens Lee simboliseer hulle groot oë die vermoë om verby mens se selfgemaakte beperkinge te kyk . Naaldekokers simboliseer ook ’n nuwe begin .
130	Lee se suster, Katie, hou baie van naaldekokers. Dit verklaar waarom Lee so baie van naaldekokers af weet. Katie sukkel om te sosialiseer aangesien sy op die outisme-spektrum is (Asperger’s).
148	Tydens die karnaval in Montagu word Kylie gevra of sy haar gesig soos ’n skoenlapper of ’n naaldekoker geverf wil hê. Kylie besluit op ’n naaldekoker. Sy neem die besluit aangesien sy dink dit is tyd vir haar om uit haar “larwestadium” te kom, soortgelyk aan ’n naaldekoker.
197	Tydens Kylie en haar oupa se laaste ete saam in die spoggerige restaurant in Houtbaai gee hy vir haar ’n swart fluweelboksie met ’n naaldekoker-pendant daarin. Die pendant hang aan ’n koperkettinkie wat net lank genoeg is om oor Kylie se kop te gly. Haar oupa gee aan haar hierdie geskenk om haar te bedank dat sy die reis saam met hom

	en Lee onderneem het. Volgens haar oupa simboliseer die naaldekoker verandering, aanpasbaarheid en metamorfose.
232	Aan die einde van die roman is Kylie gereed om soos die naaldekoker in enige rigting te vlieg. Haar spreekwoordelike vlerke is nie meer geknip nie en sy kan soos 'n naaldekoker met krag deur die oppervlak duik en opstyg met nuwe vlerke. Die woorde "Ek kan nie" bestaan nie meer in Kylie se woordeskat nie.

TITELS VAN FIKTIEWE ROMANS GESKRYF DEUR DU PREEZ GREYLING:

- *Nanag* (bl. 129)
- *Kos vir die gode* (bl. 176-178) Hierdie roman speel af by die Kasteel De Goede Hoop in Kaapstad. Die kasteel word deur die vyand binnegeval en die slavin, Pauline, word deur die soldate ontvoer om vir hulle kos te maak aangesien sy 'n kok was. Met haar kookvernuf wen sy die hart van een van die offisiere. Sy moes in 'n klein kamertjie in die Bo-Kaap bly en is net uitgelaat om vir die offisiere etes te maak. Dit is waar sy die liefde van haar lewe ontmoet het. Wanneer die Kaap deur soldate binnegeval word, ontsnap sy in die hawe toe die offisier haar in 'n boot boender. Hy red dus haar lewe. Maar gaan sy hom weer sien?
- *Donkernag* (bl. 195) – *Donkernag* is sy laaste roman. Die roman het die vorige jaar verskyn.

LIEKE SE AS WORD OP DIE VOLGENDE PLEKKE GESTROOI:

1. Die Vallei van Verlatenheid naby Graaff-Reinet
2. Jeffreysbaai se strand
3. Bloukransbrug (tydens reksprong)
4. Lieke se oorblywende as word saam met 'n bonsaiboom in 'n porseleinpote, met krakies wat met goue lak reggemaak is, geplant. Die as is in 'n bioafbreekbare houër in die vorm van 'n skulp geplaas. Mettertyd sal die houër disintegreer en sal Lieke deel word van die groeiende boom.

AFDELING B: LEES

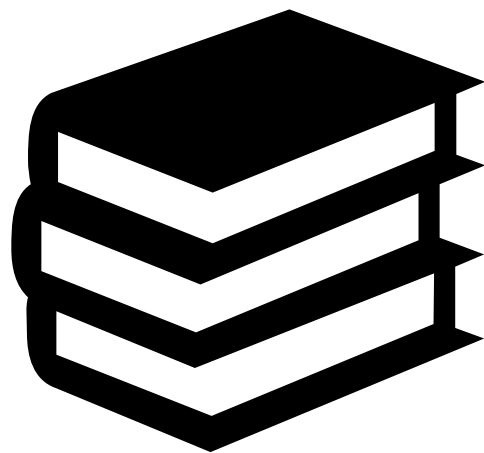
“Lees verwys na die **verstaan van die teks** en om nadere aandag te skenk aan die taalkenmerke daarvan” (KABV, 2011:23).

- Toon aktiewe begrip van die teks.
- Bepaal die betekenis van onbekende woorde en beelde deur woordaanpakvaardighede en kontekstuele leidrade te gebruik.
- Gebruik leesbegripstrategieë.
- Maak aantekeninge of som hoof- en ondersteunende gedagtes op.

WENK

Moenie te veel klem plaas op die skriftelike beantwoording van vrae tydens die leesfase nie. Dit mag leerders ontmoedig om die verhaal sowel as die leesproses te geniet. Die verhaal moet eers waardeur word voordat daar tydens die post-leesfase enige vorm van assessering plaasvind.

Vermyn ook om vrae gebaseer op die roman vir “tuiswerk” te gee. Staan tydens die les af vir leerders om vrae in die klas te beantwoord om sodoende kritiese denke en besprekings oor die roman aan te moedig.

“Post-lees stel leerders in staat om die **teks as geheel te beskou en daarop te reageer**” (KABV, 2011:23).

HOOFSTUK 1

Tyd: Hede. 'n Woensdag in Desember

Opsomming:

Sewentienjarige Kylie sit in 'n ou denneboom in hulle agterplaas en rook. Sy en haar jonger sussie, Lieke, het as jong dogtertjies altyd in die boom geklim. Haar ma probeer haar in die hande kry om aandete te kom eet. Kylie ignoreer egter haar ma. Wanneer sy wel uit die boom klim en die huis binnegaan, is haar ma kwaad en vra waarom sy nie haar selfoon beantwoord nie. Kylie vertel nie vir haar ma dat sy boomgeklim het nie. Voor ete moet Kylie haar hande gaan was en word die leser ingelig dat Kylie slegs een hand het, aangesien haar ouers nuwe krane vir haar onthalwe in die badkamers geïnstalleer het. Sy bekyk haar stompie wat sy “Knol” gedoop het. Kylie is van mening dat sy nou soos iets lyk wat op die ashoop hoort.

Na die ongeluk het haar ma steeds elke aand vir haar suster Lieke 'n plek aan die etenstafel gedek. Vanaand het haar ma 'n spesiale maaltyd gekook aangesien dit Lieke se sestiende verjaarsdag sou wees. Tydens aandete vra haar ma vir Kylie hoe haar skooldag verloop het. Kylie se ma noem dat die verwers amper klaar is om hulle geel mure wit te verf. Kylie se ma herinner haar aan haar afspraak die volgende dag by dokter Eksteen. Kylie hou al vyf maande haar ma se geheim en daar heers 'n ongemaklike atmosfeer tussen Kylie en haar ma. Kylie se pa stem in om haar die volgende dag vir haar afspraak na dokter Eksteen te neem aangesien Kylie nie saam met haar ma in 'n motor wil ry nie.

Kontekstuele vrae:

- 1.1. Kylie beskryf haar ma se stem as “een wat klein kindertjies agter hul ouers laat skuil, en hospitaalpersoneel wat ledig is laat spat”. Watter afleiding kan jy uit dié stelling maak omtrent Kylie se ma?
- 1.2. Kylie beskryf haar ouers as “helikopter-ouers”. Waarna verwys die beskrywing “helikopter-ouers”?

- 1.3. Verduidelik waarom Kylie haar stompie “Knol” gedoop het.
- 1.4. Hoeveel maande gelede het die motorongeluk plaasgevind?
- 1.5. Waarom dink jy het Kylie se ma vir ’n maand ná die motorongeluk steeds elke aand vir Lieke ’n plek aan tafel gedek?
- 1.6. Waarom is dié spesifieke aand ’n spesiale aand? Verduidelik.
- 1.7. Waarmee assosieer jy die sonnige geel mure wat nou wit geverf word? **Kies slegs die korrekte antwoord:** Die sonnige geel mure verteenwoordig . . .
- 1.7.1. ’n mooi kleurvolle huis.
- 1.7.2. ’n huis waar die inwoners gelukkig is.
- 1.7.3. ’n huis waar die ma goeie smaak het as binneversierder.
- 1.8. Waarom dink jy verkies Kylie dat haar pa haar met sy motorfiets vir haar afspraak na dokter Eksteen neem? Verduidelik.
- 1.9. Is die volgende stelling **waar** of **onwaar**?
- Kylie se ma het vir Lieke ’n verjaarsdagkoek vir haar sestiende verjaarsdag gebak, aangesien sy nie haar jongste dogter se dood kan verwerk nie.
- 1.10. Waarom dring Kylie se ma daarop aan dat sy vir dokter Eksteen sien?

HOOFSTUK 2

Tyd: Die volgende dag. ’n Donderdag in Desember

Opsomming:

Kylie het ’n afspraak by dokter Eksteen. Hulle gesels oor die motorongeluk en dokter Eksteen wil by Kylie weet of sy skuldig voel oor haar suster se dood. Kylie wil nie haar ware gevoelens aan dokter Eksteen openbaar nie. Sy huiwer om vir dokter Eksteen te vertel van die geheim wat sy namens haar ma moet bewaar. Wanneer Kylie tuis kom, sien sy dat haar ma die mure in die huis asook in haar slaapkamer wit geverf het. Al die foto’s waarin Lieke verskyn is van die mure verwyder. Dit maak Kylie baie kwaad en sy beskuldig haar ma daarvan dat sy Lieke se bestaan wil uitwis. Sy is boonop kwaad vir haar ma omdat sy al haar plakkate van haar kamermure afgehaal het en haar beddegoed met spierwit beddegoed vervang het. Later daardie aand besluit Kylie om aandete voor te berei. Dan lui die voordeurklokkie en Kylie is baie bly om te sien wie by die voordeur staan.

Kontekstuele vrae:

- 2.1. Verduidelik waarom Kylie se ma besluit het dat sy dokter Eksteen moet spreek.
- 2.2. Wat beteken die gesegde “om katvoet om iemand te loop”?
- 2.3. Kylie se ma het al die geel mure in hul huis (behalwe Lieke se slaapkamer) wit laat verf. Bespreek die simboliese betekenis agter hierdie besluit.
- 2.4. Waarom dink jy het Kylie se ma al Lieke se foto’s van die mure verwyder?
- 2.5. Waarom voel Kylie skuldig oor haar suster se dood tydens die motorongeluk? Verduidelik.
- 2.6. Die denneboom word ’n plek waarheen Kylie kan ontvlug wanneer sy oorweldig voel. Waarom kies Kylie juis die denneboom om oor haar gevoelens na te dink?
- 2.7. Hoe sou jy reageer indien jou ma, pa of voog jou slaapkamer se dekor sonder jou toestemming verander?

HOOFSTUK 3

Tyd: Dieselfde dag. Vroegaand. ’n Donderdag in Desember

Opsomming:

Oupa Du Preez Greyling daag onverwags by Kylie-hulle se huis op. Hy en sy assistent, Lee, is al ’n week lank op ’n road trip. Hulle is op pad Kaapstad toe. Kylie is baie bly om haar oupa te sien, maar haar ma is minder ingenome met haar pa se besoek. Tydens aandete ondervra Kylie se ma Lee soos ’n KGB-agent. Lee studeer Kreatiewe Skryfkuns aan die NWU en is ’n groot aanhanger van Kylie se oupa se romans. Oupa kondig aan dat hy en Mae se paaie geskei het. Ná aandete gaan sit Kylie buite op die swaai. Lee kom sit by haar en gesels. Kylie wonder waarom haar oupa skielik ’n assistent het. Lee praat met Kylie oor die motorongeluk en vra hoe dit voel om net een hand te hê. Kylie vertel van haar spookpyne en die aanpassings wat sy moet maak. Lee vra of Kylie saam met hom en haar oupa op die road trip wil gaan. Kylie is huiwerig aangesien sy nie meer in motors ry nie. Kylie sê vir Lee dat sy daarvoor sal nadink mits hulle teen Kersfees terug by die huis sal wees.

Kontekstuele vrae:

- 3.1. Hoe het Oupa vir Mae ontmoet?

3.2. Verduidelik waarom Kylie se ma 'n gekompliseerde verhouding met haar pa (oupa Du Preez Greyling) het.

3.3. Is die volgende stelling **waar** of **onwaar**?

Oupa Du Preez het die Cadillac gekoop vir hul road trip na Kaapstad.

3.4. Na watter bekende Afrikaanse digter is Kylie se ma vernoem?

3.5. Waarom dink jy is Kylie se ma ongelukkig dat haar pa haar na die spesifieke digter vernoem het? Verduidelik.

3.6. Kylie verwys na haar ma as 'n KGB-agent. Bespreek hierdie verwysing.

3.7. Watter skokkende aankondiging maak Oupa aan die etenstafel?

3.8. Dink jy dit is kultureel onsensitief dat Lee Mae se Koreaanse aksent naboots? Verduidelik.

3.9. Op bl. 22 is 'n voorbeeld van ironie. Identifiseer en bespreek die ironie.

3.10. Waarom het Kylie begin rook?

HOOFSTUK 4

Tyd: Dieselfde dag. Later in die aand. 'n Donderdag in Desember

Opsomming:

Kylie se ma weier dat sy saam met haar oupa en Lee op die road trip gaan. Kylie staan en bekyk haar witgeverfde kamermure nadat haar oupa en Lee na die gastehuis vertrek het. Wanneer sy in Lieke se kamer gaan kyk of haar ma Lieke se kamermure ook laat verf het, is sy verlig om te sien Lieke se kamermure is nie geverf nie. Kylie bekyk alles in Lieke se kamer en besluit om sekere items uit Lieke se kamer te vat voordat haar ma dalk daarvan ontslae sou raak. Sy neem 'n foto van Lieke se kamer. Sy krap deur haar lessenaar se laai en vind 'n stuk opgevoude papier waarop Lieke 'n selfportret geteken het. Kylie neem ook kennis van die wit porselein-urn met Lieke se as daarin wat op die lessenaar in haar kamer staan. Kylie dink aan al die kreatiewe maniere waarop 'n mens die as kan strooi. Sy maak Lieke se klerekas oop en bekyk die hemde en ander items wat in die kas is. Sy vind Lieke se *Leef jou lysie* waarop al Lieke se wense uitgeskryf staan. Sy plak Lieke se selfportret teen haar kamermuur vas en gaan slaap met die foto van hulle wat sy styf teen haar vasdruk.

Kontekstuele vrae:

- 4.1. Gee twee redes waarom Kylie huiwer om Lieke se slaapkamer binne te gaan.
- 4.2. Watter besluit neem Kylie terwyl sy in Lieke se slaapkamer is?
- 4.3. Watter afleidings kan die leser oor Lieke se karakter maak gebaseer op die karaktereienskappe wat Kylie op bl. 30 noem?
- 4.4. Verduidelik wat 'n "verassing" is. (bl. 31)
- 4.5. Maak 'n lys van die kreatiewe maniere waarop mense se as gestrooi kan word.
- 4.6. Waarom is die hemp met "Daddy's Lil' Monster" voorop gedruk vir Kylie spesiaal?
- 4.7. Maak 'n lys van al die aktiwiteite op Lieke se *Leef jou lysie* en dui aan watter aktiwiteite jy ook op jou eie lysie sal voeg.
- 4.8. Naas die lysie het Kylie nog items uit Lieke se kamer verwyder. Watter items het Kylie gevat?
- 4.9. Bespreek die aanhaling onderaan bl. 34 binne die konteks van die hoofstuk.
- 4.10. Hoekom wens Kylie dat sy nie bang was om in motors te ry nie?

HOOFSTUK 5

Tyd: 'n Vrydag in Desember (Die laaste dag van die skooljaar.)

Opsomming:

Dit is die laaste dag van die skooljaar. Kylie skryf haar laaste eksamenvraestel tydens die tweede eksamensessie. Haar pa neem haar op sy motorfiets skool toe. Na afloop van die eksamen roep Charles kliphard uit: "Baai, Captain Kylie!" wat daartoe lei dat al die leerders vir Kylie lag. Hierdie ongevoelige opmerking deur Charles laat Kylie baie selfbewus voel en sy dink daaraan dat Coen ses maande gelede na haar begin vry het, maar na die ongeluk nie meer in haar belangstel nie. Dit maak haar baie ongelukkig aangesien sy glo dat sy nie 'n kêrel sal kry nie en niemand gaan hê wat volgende jaar saam met haar na die matriekafskeid sal gaan nie. Kylie dink dat sy wel soos Captain Hook met haar haakprostese lyk. Charles knou vir Kylie af aangesien sy hom nie na haar verjaardagpartytjie toe genooi het toe hulle in graad drie was nie. Boonop het haar beste vriendin, Issie, gesê dat sy nie meer met Kylie vriende wil wees nie aangesien Kylie volgens haar "verander" het.

Kontekstuele vrae:

- 5.1. Watter vak skryf Kylie daardie dag? (Lees weer hoofstuk vier indien jy onseker is.)
- 5.2. Haal 'n bewys aan wat daarop dui dat Kylie baie bly is dat die skooljaar verby is.
- 5.3. Wat het na afloop van die eksamen met Kylie gebeur? Bespreek.
- 5.4. Is die volgende stelling **waar** of **onwaar**?

Charles het vir Kylie geterg omdat hy op haar verlief is.
- 5.5. Waarom dink jy het Coen nie vir Kylie opgekom nadat Charles haar afgeknou het nie?
- 5.6. Na watter fiksionele karakter verwys Charles wanneer hy Kylie se haakprostese met die van "Captain Hook" vergelyk?
- 5.7. Watter insident uit Kylie se verlede het tot die afknouery deur Charles bygedra?
- 5.8. Wat dink jy het Issie bedoel toe sy vir Kylie gesê het dat sy "verander" het?
- 5.9. Hoe sou jy gereageer het indien jy jouself in Kylie se posisie bevind het?
- 5.10. Wat kan skole doen om leerders soos Charles se gedrag te probeer verhoed?

HOOFSTUK 6

Tyd: 'n Vrydag in Desember (Die laaste dag van die skooljaar.)

Opsomming:

Kylie besluit op die ingewing van die oomblik om saam met Oupa en Lee op die road trip te gaan. Sy voel vasgevang in haar ouerhuis asook in Bloemfontein. Sy pak vinnig 'n paar goed in 'n sak en sukkel dan om te besluit wat sy moet aantrek. Sy is baie selfbewus van haar voorkoms. Sy besluit om Slak en Slym saam op die road trip te neem. Voordat sy die voordeur agter haar toetrek gaan haal sy Lieke se as en gooi dit in 'n pienk blik wat sy saam met haar neem. Kylie besluit dat sy vir Lieke 'n road trip sal gee wat sy nooit gehad het nie. Kylie het egter nie haar ouers vooraf in kennis gestel dat sy saam met Oupa en Lee op die road trip gaan nie. Wanneer sy al haar bagasie in die motor gelaai het, is dit egter vir Kylie moeilik om self in die motor te klim weens die vrees wat sy ná die motorongeluk vir motors ontwikkel het.

Kontekstuele vrae:

- 6.1. Verduidelik waarom Kylie besluit het om wel saam met Oupa en Lee op die road trip te gaan.
- 6.2. Kylie beskryf Bloemfontein as 'n "dorp" (bl. 38). Stem jy saam met Kylie se beskrywing van Bloemfontein as 'n "dorp"? Verduidelik.
- 6.3. Wie is Slak en Slym?
- 6.4. Verduidelik waarom Kylie Lieke se as in die pienk blik gooi eerder as om die urn saam te neem op die road trip.
- 6.6. Wat is die Afrikaanse woord vir "dashboard" (bl. 41)?
- 6.7. Is die volgende stelling **waar** of **onwaar**? Motiveer jou antwoord.

Lee dink dat die blik wat Kylie by haar het padkos is.
- 6.8. Gebruik 'n woordeboek en slaan die betekenis van die woord "terrarium" (bl. 42) na.
- 6.9. Dink jy dit is onverantwoordelik van Kylie om nie haar ouers vooraf in te lig dat sy saam met Oupa en Lee op die road trip gaan nie?
- 6.10. Watter uitdaging staar Kylie aan die einde van die hoofstuk in die gesig?

HOOFSTUK 7

Tyd: 'n Vrydag in Desember (Die laaste dag van die skooljaar.)

Opsomming:

Kylie staan by die motor maar kan haarself nie sover kry om in die motor te klim nie. Aanvanklik verstaan Oupa en Lee nie waarom Kylie nie wil inklim nie, maar mettertyd word dit duidelik dat Kylie steeds 'n fobie vir motors het weens die motorongeluk. Kylie besluit egter ná 'n ruk dat sy eenvoudig in die motor sal moet klim indien sy iets op Lieke se lysie sal wil afmerk. Wanneer sy uiteindelik in die motor klim, speel Lee lekker musiek. Oupa is baie opgewonde en sê vir Lee om vinniger te ry. Lee huiwer eers, maar Kylie stem daartoe in. Vir die eerste keer in vyf maande neem Kylie 'n selfie wat sy op sosiale media plaas.

Kontekstuele vrae:

- 7.1. Verduidelik waarom Kylie besluit het om nie vir Slak en Slym by die huis te los nie.
- 7.2. Wat gebeur met 'n tuinslak wanneer 'n mens sout op die slak strooi? (Gaan doen navorsing op die internet.)
- 7.3. Waarom dink jy is die motor se stuurwiel aan die linkerkant van die motor geplaas?
- 7.4. Na watter groep se musiek luister hulle in die motor?
- 7.5. Verduidelik waarom Lee aanvanklik baie stadig ry.
- 7.6. Na watter bekende Amerikaanse roman verwys Oupa wanneer hy sê: "Kom ons Gatsby hierdie road trip"? **Kies slegs die korrekte antwoord.**
 - 7.6.1. *The Gatsby* deur F. Scott Fiitzgerald
 - 7.6.2. *Gatsby* deur Lee Scott Fitzgerald
 - 7.6.3. *The Great Gatsby* deur F. Scott Fitzgerald
- 7.7. Beskryf die eerste foto wat Kylie in vyf maande met haar selfoon neem.
- 7.8. Wat is die Afrikaanse woord vir "hashtag"?
- 7.9. Waarom het Kylie besluit om die laaste hashtag uit te vee?
- 7.10. Sal jy daarvan hou om op 'n road trip saam met 'n familielid of vriend te gaan? Bespreek.

HOOFSTUK 8

Tyd: 'n Vrydag in Desember (Die laaste dag van die skooljaar.) Later in die dag.

Opsomming:

In die motor luister hulle na Cage the Elephant. Kylie staar na Lee se T-hemp en hou ook haar oog op die spoedmeter. Sy raak angstig wanneer sy sien dat Lee 120 km/u ry. Lee merk op dat Kylie angstig is en verminder sy spoed. Kylie sê vir Oupa hoe spyt sy is dat hy en Mae nie meer saam is nie. Kylie ontvang 'n boodskap van Issie op haar selfoon. Hulle stop by 'n padstal om koffie te drink. Kylie wonder hoe Oupa sommer vir Lee met sy bankkaarte kan vertrou. Sy raak agterdogtig oor Oupa en Lee se verhouding en wonder wat die rede vir Lee se teenwoordigheid werklik is. Kylie is ook bekommerd oor Oupa se erge hoesbui. Sy wens hy wil ophou rook. Oupa kondig aan dat hulle eerste stop Nieu-Bethesda sal wees. Lieke het Kylie van Helen Martins en

die Uilhuis vertel. Op pad lees Kylie die items op Lieke se *Leef jou lysie* aan Oupa en Lee voor. Oupa besluit dat hulle alles op Lieke se lysie sal moet afmerk. Hulle het egter slegs twee weke om al die aktiwiteite op Lieke se lysie te voltooi. Hiermee merk Lee op dat hulle op 'n onbeplande road trip is en Kylie kan reeds een regmerkie op Lieke se lysie maak.

Kontekstuele vrae:

- 8.1. Wat is die naam van die liedjie waarna Kylie-hulle in die motor luister?
- 8.2. Haal een woord op bl. 48 aan wat aandui dat hulle Bloemfontein verlaat en die lag pad aandurf.
- 8.3. Wie of wat was Moby Dick waarna die aanhaling onderaan bl. 48 verwys?
- 8.4. Waarom raak Kylie ongemaklik wanneer sy die spoedlesing op die spoedmeter sien? Verduidelik.
- 8.5. Wat dink jy is die verhouding tussen Oupa en Lee soos dit op bl. 50 en 51 uitgebeeld word?
- 8.6. Dink jy dat dit skadelik vir 'n mens se gesondheid is om te rook? Verduidelik.
- 8.7. In watter provinsie is Nieu-Bethesda geleë?
- 8.8. Watter besluit neem Kylie-hulle nadat Kylie Lieke se lysie voorgelees het?
- 8.9. Verduidelik waarom hulle die reis binne twee weke moet voltooi. (Raadpleeg vorige hoofstukke indien jy onseker is.)
- 8.10. Wat is die eerste wens wat Kylie op Lieke se lysie kan afmerk?

HOOFSTUK 9

Tyd: 'n Vrydag in Desember (Die laaste dag van die skooljaar.) In die middag.

Opsomming:

Nieu-Bethesda is 'n fassinerende dorpie. Daar is nie teerpaaië of straatligte nie. Kylie-hulle ry stadig deur die dorpie. Hulle stop voor die Helen Martins Museum. Hulle koop kaartjies en stap deur die fantasietuin. Die klein erfie is vol sementbeelde wat Kylie fassineer. Oupa besluit om nie by *The Lion's Den* in te gaan nie. Die helder kleure in die kombuis is vir Kylie baie mooi, maar hoe dieper hulle die huis binnegaan, hoe donkerder word dit. Kylie is besonder fyngvoelig vir die atmosfeer in die huis en

wanneer hulle die huis verlaat, sê sy vir Oupa dat dit 'n “tempel vir 'n hartseer lewe” is. Kylie se ma probeer haar bel, maar Kylie stuur slegs vir haar 'n teksboodskap. Daarna bel haar pa haar en sy antwoord weer nie haar selfoon nie. Wanneer haar ma vir Oupa bel, kan sy hoor haar ma is baie kwaad. Buite die Uilhuis koop Oupa vir Kylie 'n beeldjie van 'n uil, maar sy verruil dit vir 'n beeldjie van 'n meermin.

Kontekstuele vrae:

- 9.1. Wat simboliseer Helen Martins se kuns aldus Oupa?
- 9.2. Hoekom is “The Lion’s Den” vir Kylie interessant? Verduidelik.
- 9.3. Skryf 'n kort paragraaf waarin jy Helen Martins se kombuis beskryf.
- 9.4. Waarom het Helen Martins flesse vol fyngemaakte glas in haar spens aangehou?
- 9.5. Hoe sal jy die atmosfeer gebaseer op Kylie se waarnemings in die huis beskryf? Verduidelik.
- 9.6. Verduidelik waaraan die meermin in Helen Martins se badkamer Kylie herinner.
- 9.7. Hoe het dit gebeur dat Helen Martins blind geword het?
- 9.8. Wat is bytsoda? (Gebruik 'n woordeboek om die betekenis na te slaan.)
- 9.9. Hoe sou jy die verhouding tussen Oupa en Ingrid beskryf?
- 9.10. Verduidelik waarom Kylie die beeldjie van die uil wat Oupa vir haar gekoop het eerder vir 'n beeldjie van 'n meermin omgeruil het.

HOOFSTUK 10

Tyd: 'n Vrydag in Desember (Die laaste dag van die skooljaar.) Laatmiddag.

Opsomming:

Lee bespreek vir hulle slaapplek by 'n gastehuis in Graaff-Reinet. Kylie is verlig om weg van die Uilhuis te wees. 'n Gids gaan wys vir hulle fossiele in die rivierbedding naby die Uilhuis. Kylie is teleurgesteld na afloop van haar besoek aan die Uilhuis aangesien Lieke so baie in die Uilhuis belanggestel het. Kylie het gehoop sy kan iets op Lieke se lysie afmerk, maar dit wil voorkom asof dit nie gaan gebeur nie. Lee vra vir Kylie of sy altyd so maklik opgee. Kort daarna kom sit daar 'n naaldekoker op Kylie se sneaker. Lee noem dat die naaldekoker 'n goeie voorbeeld is van wat dit beteken om voluit te leef. Die naaldekoker is een van die oudste insekspesies en spandeer

meeste van sy lewe onderwater. Hy noem verder dat 'n naaldekoker tussen twee en vyf jaar as 'n larwe leef waarna dit slegs ses tot agt weke as mooi insek leef. Die naaldekoker kan dus beskou word as 'n voorbeeld van iets wat voluit leef. Dit simboliseer metamorfose en verandering. Lee vertel verder dat die naaldekoker se groot oë simboliseer om verby mens se selfgemaakte beperkinge te kyk. Volgens hom is die naaldekoker 'n spesiale teken wat op Kylie gerig is. Kylie noem later aan Oupa en Lee dat haar ouers nog nie agtergekom het dat sy Lieke se as gevat het nie.

Kontekstuele vrae:

- 10.1. Slaan die woord "fossiel" in 'n woordeboek na en verduidelik wat dit is.
- 10.2. Verduidelik waarna die term "Pangea" (bl. 62) verwys.
- 10.3. Die simboliek van die naaldekoker is belangrik binne die konteks van die roman. Skryf 'n kort paragraaf waarin jy Lee se simboliese uiteensetting aan Kylie bespreek.
- 10.4. Dink jy Kylie voel aangetrokke tot Lee? Gee 'n rede vir jou antwoord.
- 10.5. Wat was Oupa en Lee se reaksie toe hul uitvind dat Kylie se ouers onbewus is dat sy Lieke se as gevat het.

HOOFSTUK 11

Tyd: 'n Vrydag in Desember (Die laaste dag van die skooljaar.) Laatmiddag.

Opsomming:

Kylie-hulle is op pad Graaff-Reinet toe waar Oupa sy kinderjare deurgebring het. Op pad daarheen versoek Oupa egter dat hulle by die Vallei van Verlatenheid afdraai. Oupa is van mening dat hulle een van Lieke se wense hier kan afmerk. Kylie klim op 'n groot plat rots en bewonder die pragtige uitsig. Die vallei is soortgelyk aan die Grand Canyon wat op Lieke se lysie is. Kylie besluit dat sy van Lieke se as hier gaan strooi. Sy vra Lee om haar te help om die blik met Lieke se as oop te maak en strooi 'n klein houpie as in haar hand. Kylie was aanvanklik kwaad toe haar ouers haar gesê het dat hulle Lieke gaan veras. Nou is sy egter verlig dat Lieke nie iewers onder die grond lê nie. Voor Kylie Lieke se as oor die krans strooi, sê sy hoe jammer sy is oor al die lelike dinge wat sy aan haar sussie gedoen het. Oupa stel voor dat elkeen van hulle hul gunstelingaanhaling uit 'n film oor die vallei skree sodat dit weergalm.

Toe hulle Graaff-Reinet binnery, wys Oupa aan hulle bakens vanuit sy jeug. Toevallig is die gastehuis waar hulle oornag Oupa se grootwordhuis. Oupa is in vervoering en verkyk homself aan alles in die huis. Die gastehuseienaar erken dat sy 'n groot aanhanger van Oupa se boeke is. Oupa vertel dat hy op dertienjarige ouderdom sy eerste seerowerverhaal in sy pa se studeerkamer geskryf het. Die vertrek heet nou die Nama Room. Oupa wys vir Kylie die ou vyeboom waarin hy as kind boomgeklim het. Dit herinner Kylie aan die denneboom waarin sy en Lieke graag geklim het. Hulle geniet 'n heerlike aandete by 'n deli op die dorp. Ná aandete hoor Kylie toe Lee haar oupa se medikasie vir hom gee. Sy wonder skielik waarvoor haar oupa medikasie moet neem. Sy merk Lieke se wens op die lysie af en klim in die bed. Sy wonder of Lee dalk Oupa se “toy boy” is en of hy dalk agter haar oupa se geld aan is. Sy beantwoord 'n boodskap wat Issie vir haar gestuur het. Daarna google sy die betekenis van “desolation” en beskou dit as 'n beskrywing van haar eie lewe gedurende die afgelope vyf maande.

Kontekstuele vrae:

- 11.1. Waarom het Oupa voorgestel dat hulle die Vallei van Verlatenheid moet besoek?
- 11.2. Hoekom besluit Kylie om van Lieke se as hier te strooi?
- 11.3. Verduidelik waarom Kylie nie in staat is om na Lieke se dood te kon huil nie.
- 11.4. Wat is jou mening omtrent verassings en om begrawe te word? Is jy ten gunste van die een bo die ander? Bespreek.
- 11.5. Maak 'n lysie van elke persoon (Oupa, Kylie en Lee) se gunstelingaanhaling uit 'n fliet.
- 11.6. Wat is die naam van die gastehuis waar Kylie-hulle oornag?
- 11.7. Hoekom is hierdie gastehuis spesiaal vir Oupa?
- 11.8. Wat dink jy is die rede waarom Lee vir Kylie se oupa medisyne gee? Bespreek.
- 11.9. Bestudeer die definisie van “desolation” op bl. 79. Kan jy met Kylie se gevoelens identifiseer? Bespreek.
- 11.10. Op watter wyse dra die medisyne wat Lee vir Oupa gee tot die intrige van die roman by?

HOOFSTUK 12

Tyd: 'n Saterdag in Desember

Opsomming:

Oupa stel voor dat hulle na Bathurst ry om na die grootste pynappel in die wêreld te gaan kyk op pad Jeffreysbaai toe. Nadat Kylie dit gegoogel het, besluit hulle om dit liever nie te doen nie aangesien dit nie juis indrukwekkend is nie. Oupa sê hulle gaan Jeffreysbaai toe ry aangesien Lieke wou branderplank ry. In die motor kyk Kylie na Oupa om enige tekens te probeer sien wat haar sal wys dat hy siek is. Oupa sê egter vir Kylie dat hy so sterk soos 'n os is. Wanneer die motor moet stop as gevolg van padwerke kyk Kylie na 'n brandwurm wat stadig oor die pad kruip. Die brandwurm word egter deur 'n motor vanuit die aankomende verkeer doodgery. Op pad na Jeffreysbaai tel Kylie ses kruise langs die pad. Alles herinner haar aan die motorongeluk en die verganklikheid van die mens. Oupa besluit dat hulle eerder in 'n backpackers as in 'n gastehuis gaan oornag. Hulle kry slaapplek by Wave Tribe. Kylie ontvang 'n boodskap van haar ma wat sê dat sy elke dag van haar wil hoor om seker te wees dat sy veilig is. Ingrid bel daarna op Oupa se selfoon en hy oorhandig die selfoon aan Kylie om met haar ma te praat. Haar ma is woedend en verwyt Kylie omdat sy hulle nie gegroet het nie en ook omdat sy Lieke se as gevat het. Sy eindig die gesprek deur Kylie te dwing om drie beloftes aan haar te maak. Kylie bloos oor haar ma se versoek.

Kontekstuele vrae:

- 12.1. Beskryf hoe die wêreld se grootste pynappel lyk.
- 12.2. Hoekom het Oupa besluit om Jeffreysbaai tydens hul road trip te besoek?
- 12.3. Wie was Edgar Allan Poe wat op Lee se T-hemp afgedruk is? (Gaan doen navorsing op die internet of by jou plaaslike biblioteek.)
- 12.4. Gavin verwys na Kylie-hulle as “bennies”. Waarom noem Gavin hulle “bennies”?
- 12.5. Waarom dink jy het Kylie se ma haar oupa getelefoneer nadat Kylie slegs vir haar 'n duimpie teruggestuur het? Verduidelik.
- 12.6. Watter rede gee Kylie aan haar ma ter regverdiging waarom sy Lieke se as gevat het?

12.7. Watter drie beloftes moet Kylie aan haar ma maak?

12.8. Verduidelik waarom Kylie bloos nadat sy die telefoongesprek met haar ma beëindig het.

HOOFSTUK 13

Tyd: 'n Sondag in Desember

Opsomming:

Kylie ondervra weereens vir Lee oor watter pille hy vir Oupa voer. Lee lig haar in dat dit bloot medikasie is wat iemand van Oupa se ouderdom neem. Kylie is egter steeds agterdogtig en Lee probeer sy bes om haar gerus te stel. Lee sê vir Kylie dat hulle vandag gaan leer surf. Kylie is van mening dat sy nie met een arm op 'n branderplank sal kan ry nie. Die vorige aand tydens 'n gesprek met Lee het Kylie vir die eerste keer oor die feit dat Charles haar met Captain Hook vergelyk het, gepraat. Sy het ook na Lee se sosiale media gekyk en gesien dat 'n donkerkop meisie saam met hom op foto's verskyn. Kylie neem aan dat dit sy suster is. Voordat hulle vir die surflesse gaan, help Lee Kylie om haar hare in 'n poniestert vas te bind. Hy erken dat hy gereeld sy sussie met haar hare help. Op pad na die hoofstrand sien Kylie 'n armbandjie by 'n stalletjie. Lee sê dat hy dit vir haar sal koop as sy vandag surf. Wanneer Kylie selfbewus voel oor Knol, sê Lee vir almal dat sy haar arm tydens 'n haaiaanval verloor het. Oupa sit op die strand en rook terwyl Kylie en Lee deur Justin touwys gemaak word oor hoe om op 'n branderplank te ry.

Kontekstuele vrae:

13.1. Waarom het Oupa vir Kylie en Lee betaal om branderplanklesse te neem? Verduidelik.

13.2. Waaruit kan jy aflei dat Lee moontlik aangetrokke tot Kylie voel?

13.3. Sou jy selfbewus gevoel het indien jy soos Kylie met 'n stompie op Jeffreysbaai se hoofstrand voor ander mense moes verskyn? Bespreek.

13.4. Is die volgende stelling **waar** of **onwaar**? Motiveer jou antwoord.

Lee belowe om vir Kylie 'n hangertjie te koop indien sy leer surf.

13.5. Waarmee vergelyk Kylie vir Justin wanneer sy hom op die hoofstrand sien?

13.6. Hoekom het Lee vir die ander mense op die strand gesê dat Kylie haar arm tydens 'n haaiaanval verloor het?

13.7. Wie is Bethany Hamilton? (Doen 'n soektog op die internet.)

13.8. Verduidelik die ironie in die volgende sin: "Jy's nie die eenarm-girl wat haar naam met 'n branderplank gaan slaan nie" (bl. 98).

HOOFSTUK 14

Tyd: 'n Sondag in Desember

Opsomming:

Kylie en Lee bevind hulself op die strand. Justin maak hulle op die sand touwys hoe hulle moet inroei. Wanneer Kylie in die see op die branderplank probeer balanseer, vind sy dit baie moeilik. Sy raak gou uitgeput en sukkel om met een arm te balanseer. Sy dink terug aan die dag van die motorongeluk toe sy in die hospitaal wakker geword het ná haar amputasie en hoe ontstellend die ervaring vir haar was. Aanvanklik is Kylie angsbevange oor die groot branders, maar wanneer sy eers haar balans op die branderplank regkry, slaag sy daarin om op die branderplank te ry. Sy word gou van die branderplank afgestamp en deur die see uitgespoel. Dit was egter vir Kylie 'n wonderlike ervaring. Wanneer Kylie op die strand sit nadat sy uitgespoel het, begin sy vir die eerste keer in vyf maande hardop te lag. Na 'n tydjie besef sy haar lyf ruk nie meer van die lag nie, maar van hartseer. Sy huil oor alles. Lieke se dood en die verlies van 'n ledemaat. Na 'n rukkie bedaar sy egter nadat Lee baie bekommerd was en die lewensredder se hulp wou inroep. Vir die eerste keer in vyf maande voel Kylie gelukkig en lewendig. Sy besluit om van Lieke se as op die strand (in die see) te strooi.

Kontekstuele vrae:

14.1. Is die volgende stelling **waar** of **onwaar**. Gee 'n rede vir jou antwoord.

Kylie vind dit baie maklik om te leer hoe om te surf.

14.2. Hoekom het Kylie besluit om ná die motorongeluk nie meer netbal te speel nie?

14.3. Verduidelik waarom die dokter nie Kylie se arm ná die motorongeluk kon red nie.

14.4. Op bl. 105 vind daar belangrike karakterontwikkeling plaas. Identifiseer hierdie karakterontwikkeling en bespreek die relevansie daarvan.

14.5. Dink jy hierdie wens op Lieke se lysie het bygedra tot Kylie se innerlike heling? Bespreek.

14.6. Waarom is dit 'n groot oomblik vir Kylie toe die surfers vir haar 'n staande handeklap gee?

14.7. Watter belangrike besluit neem Kylie kort daarna?

HOOFSTUK 15

Tyd: 'n Sondagaand in Desember

Opsomming:

Kylie het saam met Lee op 'n branderplank in die see uitgeroei en van Lieke se as in die water gestrooi. Sy het Ronelda Kamfer se gedig "Nag" gefluister terwyl sy die as laat gaan het. Later verkyk Lee homself aan Kylie se nuwe haarstyl nadat haar oupa haar vroeër die middag met 'n haarsny bederf het. Lee vra vir Kylie of sy al haar ma gebel het. Kylie is onmiddellik kwaad aangesien sy voel dat Lee nie verstaan dat sy nie met haar ma wil praat nie. Later verduidelik sy vir Lee waarom sy nie gereed is om met haar ouers te praat nie.

Kontekstuele vrae:

15.1. Watter twee dinge het Kylie en Lee saam gedoen voordat Kylie Lieke se as in die see gestort het?

15.2. Wat is die naam van die digter wie se gedig hulle saam voorgedra het?

15.3. Waaroor komplimenteer Lee vir Kylie?

15.4. Verduidelik Kylie se reaksie nadat Lee haar gevra het of sy al haar ma gebel het.

15.5. Waarom wil Kylie nie nou met haar ma of pa praat nie?

HOOFSTUK 16

Tyd: 'n Sondagaand in Desember

Opsomming:

Kylie en Lee gaan ry 'n ent in Lower Point se rigting en parkeer die motor in die parkeerarea. Hulle gaan sit op een van die houtbankies en Lee vra vir Kylie om hom van die ongeluk te vertel. Kylie is eers huiwerig, maar besluit tog om Lee alles te vertel.

Kylie vertel vir Lee die hele oggend se gebeure wat die ongeluk voorafgegaan het asook wat tydens en na die motorongeluk gebeur het. Lee is geskok en sê vir Kylie dat hy baie jammer is oor wat met haar gebeur het. Hulle ry na die teenoorgestelde rigting van Jeffreysbaai en neem die afdraai na Cape St Francis. Lee en Kylie duik by die sandduin af asof hulle op 'n sandboard ry. Nadat hulle by die sandduin afgeseil het, vra Kylie vir Lee om haar meer van homself te vertel. Lee vertel vir Kylie dat hy 'n eerstejaarstudent aan die NWU is wat tale en kreatiewe skryfkuns studeer. Hy is 'n groot aanhanger van Oupa se romans. Kylie noem aan Lee dat sy nog nie een van haar oupa se romans gelees het nie. Terug by die lodge gee Lee vir Kylie die armbandjie wat sy so graag wou hê. Daar is 'n oomblik tussen Kylie en Lee wat amper romanties raak. Voor Kylie aan die slaap raak, besluit sy om Bethany Hamilton te google. Sy kyk die film *Soul Surfer* en wens dat sy ook so dapper soos Bethany kan wees.

Kontekstuele vrae:

- 16.1. Waarheen ry Kylie en Lee?
- 16.2. Maak 'n puntsgewyse opsomming van al die gebeure wat plaasgevind het tot en met die motorongeluk soos Kylie dit aan Lee uiteensit.
- 16.3. Watter skokkende onthulling maak Kylie nadat sy die gebeure oor die ongeluk met Lee gedeel het?
- 16.4. Verduidelik waarom Kylie se ma haar gevra het om nie die geheim tussen hulle twee met haar pa te deel nie.
- 16.5. Indien jou ma/voog jou sou vra om 'n geheim soortgelyk aan Kylie se geheim te hou, sou jy dit kon doen? Bespreek.
- 16.6. Hoe het dit gebeur dat Lee prof. Du Preez Greyling se assistent geword het?
- 16.7. Is die volgende stelling **waar** of **onwaar**? Motiveer jou antwoord.

Lee het die armbandjie vir Kylie gegee omdat hy verlief is op haar.

HOOFSTUK 17

Tyd: 'n Maandagoggend in Desember

Opsomming:

Tydens ontbyt loer Kylie onderlangs na Lee. Oupa vra of daar iets fout is tussen hulle. Kylie ontken dit, maar sy vermoed dat Lee ongemaklik voel oor die ampse soen van die vorige aand. Sy dink verder dat 'n aantreklike ou soos hy nie in 'n freak soos sy sal belang stel nie. In die motor hou Oupa twee kaartjies vir die Comic-Con na Kylie uit wat haar pa oornag per koerier gestuur het. Kylie is baie opgewonde en stuur dadelik vir haar pa 'n boodskap om hom vir die kaartjies te bedank.

Kontekstuele vrae:

- 17.1. Wat is die naam van die restaurant waar hulle ontbyt eet?
- 17.2. Waaruit kan Oupa aflei dat iets tussen Kylie en Lee gebeur het?
- 17.3. Watter verrassing het Oupa vir Kylie wat hy in die motor vir haar gee?
- 17.4. Hoe het die verrassing in Jeffreysbaai aangekom?
- 17.5. Wie het die verrassing vir Kylie gestuur?
- 17.6. Hoekom het die persoon die verrassing vir Kylie gestuur?

HOOFSTUK 18

Tyd: 'n Maandag in Desember

Opsomming:

Kylie raak in die motor aan die slaap. Lee hou stil by die Bloukransbrug. Kylie raak paniekbevange wanneer Oupa aankondig dat hulle 'n afspraak met die noodlot het. Sy besef wat hulle gaan doen en is nie ten gunste daarvan nie. Sy noem dat Lieke graag wou skydive en nie wou bungy nie. Oupa kondig egter aan dat hy gaan bungy. Kylie is dadelik bekommerd aangesien dit 'n gevaarlike aktiwiteit is vir iemand van haar oupa se ouderdom. Hulle zipline tot by die springpunt. Oupa vra vir Kylie of hy Lieke se as kan strooi. Sy strooi 'n hopie in sy hand. Oupa spring eerste. Daarna spring Kylie gevolg deur Lee. Later daardie aand swem hulle in 'n sinkdam naby die huisie wat hulle iewers tussen Merweville en Leeu-Gamka in die Karoo gehuur het. Lee merk op hoe helder die sterre is. Lee vra vir Kylie wat sy na matriek gaan swot. Sy wou

medies gaan studeer het, maar ná die ongeluk is sy onseker wat sy wil doen. Lee noem dat hy van stories hou en graag draaiboeke sal wil skryf. Hy dink dat *Nanag* (Du Preez Greyling se roman) perfek sal wees vir 'n draaiboek. Kylie verduidelik vir Lee waarom sy nog nie enige van haar oupa se romans gelees het nie. Sy ken hom slegs as haar oupa en nie as 'n bekende skrywer nie. Lee vertel vir Kylie van sy sussie, Katie. Katie is dertien jaar oud en het Asperger's. Hy sê hoe baie sy suster van naaldekokers hou en dit die rede is waarom hy soveel van naaldekokers af weet. Kylie vra om verskoning oor die vorige aand. Lee sê dit is onnodig en hulle twee moet in die volgende dorp iets saam doen. Oupa kom ook uit om te swem. Nadat Oupa gaan slaap, kyk Kylie en Lee steeds na die sterre in die skoon Karoolug.

Kontekstuele vrae:

- 18.1. Waarom is Kylie kwaad wanneer sy sien waar Lee stilhou?
- 18.2. Dink jy dit is veilig om te bungy? Bespreek.
- 18.3. In watter volgorde het hulle van die brug afgespring?
- 18.4. Wie het Lieke se as tydens 'n sprong gestrooi?
- 18.5. In watter provinsie is Merweville en Leeu Gamka geleë?
- 18.6. Is die volgende stelling **waar** of **onwaar**? Motiveer jou antwoord.

Lee wil graag gedigte skryf wanneer hy sy graad voltooi het.
- 18.7. Skryf 'n kort karakterskets van Lee se suster, Katie.
- 18.8. Watter voorstel maak Lee aan Kylie?
- 18.9. Watter vraag op bl. 132 dra by tot die intrige van die roman? Bespreek.

HOOFSTUK 19

Tyd: 'n Dinsdag in Desember

Opsomming:

Kylie-hulle se road trip gaan voort. Hulle stop op Barrydale waar hulle die kristaldoolhof stap. Daarna ry hulle tot in Montagu waar hulle uitvind dat daar 'n karnaval gehou word. Lee bespreek slaapplek in die plaaslike hotel. Lee gaan koop vir Oupa iets om te eet terwyl Oupa en Kylie by 'n tafeltjie gaan sit. 'n Gemaskerde persoon kom dans om hulle. Die persoon dra 'n roomkleurige snawelmasker wat die plaagdokters in die Middeleeue gedra het. Die persoon kyk baie stip na Oupa en wys na hom met sy stok. Dit laat beide Kylie en Oupa ongemaklik voel. Oupa sê vir Kylie dat hy 'n sterk drankie nodig het en terg haar deur te sê sy moet pasop dat sy nie 'n gat in Lee kyk nie. Kylie erken dat sy van Lee hou. Sy is egter onseker of sy 'n kans wil waag om verlief te raak weens haar amputasie. Oupa stel haar gerus en herinner haar daaraan dat Lieke dood is en sy nog lewe. Sy moet dus haar lewe voluit leef. Wanneer Lee Oupa se kos vir hom bring, sê Kylie dat sy lus is vir pannekoek. Terwyl sy en Lee by die pannekoekstalletjie staan, hoor hulle die gedruis van motorfietse wat die dorp binnestroom. Op een van die ryers se T-hemde staan *Riding for a Limb*. Lee stel voor dat hy en Kylie die mense moet gaan groet. Hulle gaan gesels met Katlego wat beide haar bene in 'n motorfietsongeluk verloor het. 'n Dogtertjie, Patience, sit ook op die motorfiets. Patience dra 'n Barbie-prostese. Die motorfietsryers samel geld in vir mense wat nie prosteses kan bekostig nie. Katlego vertel vir Kylie van Danika Belle, 'n ortotis van Kaapstad, wat pratige kunstige prosteses maak. Katlego stel voor dat Kylie-hulle saamry tot in die volgende dorp. Lee is egter nie gemaklik met die idee nie. Kylie herinner hom daaraan dat sy al telkemale vantevore dapper moes wees. Lee stem in om die volgende dag op 'n motofiets te ry mits Kylie die ortotis se nommer by Katlego kry. Daardie aand neem Lee vir Kylie op 'n afspraak. Voor hulle vertrek, sê Oupa vir Kylie dat hy vir haar 'n afspraak vir Donderdagmiddag by die ortotis in Kaapstad gemaak het. Hy sal betaal vir enige prostese van haar keuse.

Kontekstuele vrae:

- 19.1. Waarom dink jy het Oupa so bleek geword toe die persoon met die snawelmasker met sy houtkierie na hom wys? Verduidelik.
- 19.2. Hoekom moet Oupa vir Lee wag om vir hom 'n alkoholiese drankie te koop?

19.3. Verduidelik die ironie in die slagspreuk op Lee se T-hemp: “Plot. It builds character”.

19.4. Wat is die doel van die groep motorfietsryers wat die dorp binnestroom?

19.5. Hoe het dit gebeur dat Patience ’n arm verloor het?

19.6. Watter waardevolle raad gee Katlego vir Kylie?

19.7. Wie is Danika Belle? **Kies slegs die korrekte antwoord:**

19.7.1. Danika is ’n sielkundige.

19.7.2. Danika is ’n ortotis.

19.7.3. Danika is een van die motorfietsryers.

19.7.4. Danika is een van die gemaskerde lede van die karnaval.

19.8. Kylie oorreed vir Lee om ook per motorfiets na die volgende dorp te ry. Hoe gaan hulle die Cadillac tot in die volgende dorp kry?

19.9. Watter onverwagse verrassing het Oupa vir Kylie?

HOOFSTUK 20

Tyd: ’n Dinsdag in Desember

Opsomming:

Almal geniet die karnaval op Montagu. Daar is ’n groot skerm waarop *The Wizard of Oz* vertoon word. Voor die skerm is ’n dansvloer opgerig. Lee vra vir Kylie of sy wil dans. Terwyl hulle dans gryp ’n man en vrou elkeen vir Lee en Kylie. Die man sit vir Lee ’n masker op en ’n vrou lei Kylie na ’n tafel waar sy ’n masker kan kies. Kylie kan kies tussen ’n skoenlapper of naaldekokker. Sy onthou wat Lee haar van die naaldekokker vertel het en besluit op ’n naaldekokker wat die vrou op haar gesig verf. Kylie en Lee gaan daarna weer dans. Ná ’n ruk gaan sit hulle op die gras en gesels. Lee vra vir Kylie of sy weet hoe haar protese se ontwerp moet lyk. Hulle kyk op die internet of die kliniek ’n webblad het. Hulle bewonder die talle kunstige ontwerpe. Skielik is daar ’n vuurwerkvertoning waarna Lee vir Kylie soen. Toe Lee Kylie ’n tweede keer soen, besef Kylie dat Lee pas ’n kers in haar donker gemoed aangesteek het. Hy het vir haar hoop vir die toekoms gegee. Later die aand wil Kylie graag vir Lieke vertel wat gebeur het, maar sy onthou skielik dat Lieke oorlede is. Sy stuur egter vir Issie ’n boodskap waarin sy haar vertel van haar eerste soen.

Kontekstuele vrae:

- 20.1. In 'n vorige hoofstuk was daar 'n verwysing na *The Wizard of Oz*. Hoekom is die film belangrik binne die konteks van die roman?
- 20.2. Verduidelik waarom Kylie 'n naaldekokker eerder as die skoenlapper gekies het toe die vrou by die karnaval haar gesig gevef het.
- 20.3. Sou jy die romantiese toneel tussen Lee en Kylie as effens soetsappig beskou? Bespreek.
- 20.4. Bespreek die volgende simboliek: "Lee het pas 'n kers in my donker aangesteek" (bl. 152).
- 20.5. Watter boodskap het Kylie daardie aand vir Issie gestuur?

HOOFSTUK 21

Tyd: 'n Woensdagoggend in Desember

Opsomming:

Kylie staan vroeg op en maak vir Oupa en Lee wakker. Sy sê dat sy uiteindelik kans sien om van haar hand afskeid te neem. Sy wil gevolglik 'n roudiens hou vir haar hand wat sy verloor het. Oupa sê vir Lee om na die Montagu Natuurtuin te ry. Hulle gaan stap die Bessiekop-wandelpad teen die berg op. Toe hulle bo is, verkyk hulle hulself aan die pragtige Montagu wat onder hulle uitgestrek lê. Oupa staan by 'n hoop klippe wat 'n gedenkstapel vorm. Oupa gee vir Kylie 'n swart spoelklip met wit spikkels op. Kylie vou haar hoodie so klein as moontlik op en plaas dit op die hoop klippe. Sy sit die spoelklip bo-op neer. Dan bedank sy haar verlore hand vir al die take wat dit deur die jare uitgevoer het. Die ernstige seremonie ontaard mettertyd in 'n geskerts wanneer Oupa en Lee ook begin take opnoem wat Kylie se verlore hand eens verrig het. Daarna verklaar Kylie dat sy nou reg is om 'n verskil te gaan maak deur op 'n motorfiets te ry. Sodoende word nog een van Lieke se wense vervul.

Kontekstuele vrae:

- 21.1. Watter belangrike besluit kondig Kylie daardie oggend aan?
- 21.2. Waarheen besluit Oupa moet hulle gaan om Kylie se opdrag uit te voer?
- 21.3. Wat is die naam van die wandelpad wat hulle gaan stap?
- 21.4. Verduidelik die doel van die stapel klippe bo-op die berg.

- 21.5. Waarmee vergelyk Kylie die spoelklip wat Oupa vir haar gegee het?
- 21.6. Wat simboliseer Kylie se hoodie? Verduidelik.
- 21.7. Maak 'n lys van al die take wat Kylie, Lee en Oupa opnoem wat Kylie se hand oor die jare verrig het.
- 21.8. Waarom verklaar Kylie: "Nou is ek reg om 'n verskil te maak"? Verduidelik.
- 21.9. Wat gaan Kylie-hulle daarna doen?

HOOFSTUK 22

Tyd: 'n Donderdag in Desember

Opsomming:

Kylie word in Kalkbaai wakker. Die vorige oggend het sy saam met 'n harerige man agterop 'n motorfiets tot in Robertson gery. Lee sê vir Kylie dat haar oupa nie lekker voel nie en in die bed wil bly. Kylie is bekommerd, maar Lee verseker haar dat haar oupa net moeg is. Kylie gaan groet haar oupa en daarna gaan stap sy en Lee deur Kalkbaai se strate. Hulle eet ontbyt by die Brass Bell. Kylie het vroeg reeds vir Lee 'n boodskap gestuur en gesê dat sy vir hom 'n verrassing het. Tydens ontbyt wys Kylie vir Lee die verrassing: 'n foto van die prostese wat sy wil hê. Die kleure is goud, silwer en swart. Na ontbyt gaan hulle terug na die gastehuis. Oupa is vies vir Lee omdat hy vir Kylie gesê het dat hy nie lekker voel nie. Hy word skielik deur 'n erge hoesbui oorval. Kylie wil haar ma bel om haar oupa te help, maar hy weier dat sy haar ma of 'n dokter bel om na hom om te sien. Hy gee sy beursie vir Lee om vir Kylie se prostese te betaal en vir hulle te koop wat hulle wil hê vir die Comic-Con wat hulle gaan bywoon. Hy beveel hulle om iets lekkers te gaan doen en hom met rus te laat. Kylie merk op dat haar oupa se vel veel gryser vertoon. Kylie sê egter vir haar oupa dat sy haar ma gaan bel indien hy daardie middag nie beter voel nie.

Kontekstuele vrae:

- 22.1. Waar bevind Kylie haar wanneer sy die oggend wakker word?
- 22.2. By watter restaurant eet Kylie en Lee ontbyt?
- 22.3. Wat is die verrassing wat Kylie met Lee deel?
- 22.4. Verduidelik waarom Oupa kwaad is vir Lee.

22.5. Wat gaan Kylie en Lee doen waarvoor Oupa sy beursie vir Lee gegee het?

22.6. Wat merk Kylie op omtrent haar oupa se voorkoms?

22.7. Watter dreigement maak Kylie teenoor haar oupa voor sy en Lee vertrek?

HOOFSTUK 23

Tyd: 'n Donderdag in Desember

Opsomming:

Kylie en Lee is in die kostuumwinkel. Kylie vra vir Lee of iets fout is aangesien hy ongelukkig lyk. Lee maak dit af as niks en sê dat daar geen probleem is nie. Kylie was van plan om as Harley Quinn na die Comic-Con te gaan, maar Lee lig haar in dat die meeste meisies as Harley Quinn gaan. Kylie is afgehaal en sê vir Lee dat dit vir Lieke was wat reeds die T-hemp gekoop het. Lee stem in dat Kylie as Harley gaan en hy sal gevolglik as die Joker gaan.

Lee en Kylie ry na die ortotis se spreekkamer. Lee kom agter dat Kylie baie senuweeagtig is. Om die atmosfeer meer gemoedelik te maak, begin hy grappe maak. Kylie vind die grappe wel snaaks en begin haar eie grappe vertel wat beide laat skater van die lag. Terwyl hulle vir die ortotis wag, verduidelik Lee vir Kylie wat Kintsukuroi is. Danika Belle kom uit en stel haarself voor. Later vind Kylie uit dat Danika en Dylan getroud is. Dylan is 'n groot aanhanger van Oupa se boeke. Hy ondersoek Kylie se transradiale amputasie en sê dat haar nuwe protese binne 'n maand gereed sal wees.

Kontekstuele vrae:

23.1. Wie is Harley Quinn? (Doen navorsing op die internet of besoek jou plaaslike biblioteek.)

23.2. As watter fiksionele karakter gaan Lee die Comic-Con bywoon?

23.3. Wat doen Lee in die motor om Kylie se senuwees te laat ontspan?

23.4. Dink jy die grappe wat Kylie en Lee in die motor vir mekaar vertel is onsensitief teenoor mense wat 'n ledemaat verloor het? Bespreek.

23.5. Watter afleiding oor Dylan en Danika kan jy uit die naam van die praktyk maak?

23.6. Verduidelik die ironie in die volgende woorde teen die muur: "Beautifully Broken".

23.7. Definieer “Kintsukuroi”.

23.8. Verduidelik wat ’n transradiale amputasie is. (Raadpleeg die internet.)

23.9. Hoe lank gaan dit neem voor Kylie haar nuwe prostese en haak ontvang?

23.10. Waaroor is sy egter teleurgesteld? Verduidelik.

HOOFSTUK 24

Tyd: ’n Donderdag in Desember

Opsomming:

Kylie bêre haar inkopies in haar kamer en wil dadelik vir haar oupa van haar nuwe prostese gaan vertel. Voor haar oupa se kamerdeur hoor sy egter dat haar oupa en Lee argumenteer. Wanneer Lee onverwags die deur oopmaak, sê hy vir Kylie dat hy juis op pad was om met haar te kom praat. Kylie vermoed dat iets nie lekker is tussen Lee en Oupa nie. Oupa lyk egter effens beter en hulle maak gereed om *Hamlet* by Maynardville te gaan kyk. Kylie wonder steeds waarom haar oupa en Lee argumenteer en of dit dalk oor haar en Lee se verhouding is. Kylie geniet die toneelstuk en pink selfs aan die einde ’n traan. Op pad terug na die gastehuis slinger Oupa en Lee die een na die ander aanhaling uit *Hamlet* rond om sodoende ’n subtiele boodskap aan mekaar oor te dra. Kylie is egter nie geneë daarmee nie. Sy vra hulle om dit stop te sit. Voor Kylie gaan slaap leen Lee vir haar sy eksemplaar van Du Preez Greyling se roman *Kos vir die gode* sodat sy dit kan lees.

Kontekstuele vrae:

24.1. Wat hoor Kylie toe sy voor Oupa se kamerdeur staan?

24.2. Watter aktiwiteit het Oupa vir die aand beplan?

24.3. Wat is die naam van die dramaturg wat *Hamlet* geskryf het?

24.4. Wat kan volgens Kylie die rede wees vir die argument tussen Oupa en Lee?

24.5. Wat is die naam van die teater waar hulle *Hamlet* kyk?

24.6. Watter afleiding kan jy maak uit die *Hamlet*-aanhalinge wat Oupa en Lee vir mekaar voordra? Bespreek.

24.7. Verduidelik waarom Lee sy eksemplaar van *Kos vir die gode* vir Kylie leen.

HOOFSTUK 25

Tyd: 'n Vrydag in Desember

Opsomming:

Kylie-hulle eet ontbyt in 'n koffiewinkel. Sy het heelnag aan haar oupa se roman gelees. Lee neem hulle na die Kasteel De Goede Hoop in Kaapstad. Kylie kondig trots aan dat sy verstaan waarom Lee hulle daarheen geneem het, aangesien dit die plek is waar die openingstoneel in *Kos vir die gode* afspeel. Kylie wil egter meer weet wat met die slavin, Pauline, in haar oupa se roman gebeur het. Oupa neem hulle op 'n toer nadat hulle kaartjies gekoop het. Hy wys vir hulle waar die storie in die roman afgespeel het en vertel vir Kylie en Lee wat met Pauline gebeur het.

Kontekstuele vrae:

- 25.1. Hoe sou jy die gemoed tussen Oupa en Lee beskryf?
- 25.2. Na watter bekende toeriste-aantreklikheid neem Lee hulle?
- 25.3. Verduidelik waarom Lee juis dié toeriste-aantreklikheid gekies het om te besoek.
- 25.4. Wat wil Kylie graag uitvind omtrent een van die karakters in *Kos vir die gode*?
- 25.5. Skryf 'n kort sinopsis van *Kos vir die gode* gebaseer op die inligting tot jou beskikking.

HOOFSTUK 26

Tyd: 'n Vrydag in Desember

Opsomming:

Hulle volg Pauline se spoor na die Bo-Kaap waar Lee vir hulle die huisies wys waar Pauline in 'n klein kamertjie moes woon. Hy vertel wat verder met haar gebeur het toe die Kaap deur soldate oorval word en hoe Pauline ontsnap het. Kylie sê egter dat hy nie die storie verder moet vertel nie aangesien sy nog nie verder aan die roman gelees het nie. Oupa is baie beïndruk met Lee se uitstappie en bedank hom vir die geleentheid om in ou spore te kon loop. Terug by die gastehuis klim Oupa in die bed. Oupa sê vir Kylie dat hy wens hy het meer tyd met haar deurgebring. Kylie herinner haar oupa daaraan dat hulle baie spesiale herinneringe deel. Sy verwys na die goue armbandjie met haar naam daarop gegraveer wat haar oupa vir haar gegee het.

Kontekstuele vrae:

- 26.1. Waarom het Lee vir Kylie en Oupa na die Bo-Kaap geneem?
- 26.2. Verduidelik waarvoor Oupa vir Lee bedank.
- 26.3. Watter geskenk het Kylie as jonger meisie van Oupa ontvang?
- 26.4. Waarom dink jy is Oupa spyt dat hy nie meer tyd met Kylie deurgebring het nie?
- 26.5. Wat dink jy wou Lee met die volgende woorde sê: “Prof kan altyd...”?
- 26.6. Watter afleiding kan jy as leser tot dusver maak oor Oupa se rede vir die road trip? Bespreek.

HOOFSTUK 27**Tyd: 'n Vrydagaand in Desember****Opsomming:**

Kylie en Lee sit in haar gasthuiskamer en gesels. Kylie vra Lee uit oor sy ma en suster. Hy wys vir haar dieselfde foto wat sy op Lee se sosiale media gesien het. Hy verduidelik vir Kylie dat hy die vakansiewerk doen om sy ma finansieel by te staan. Hy noem egter dat Kylie sy “bonus” is vir die vakansiewerk wat Oupa vir hom gegee het. Kylie voel skuldig omdat sy van Lieke vergeet het. Lee herinner haar daaraan dat sy nie hoef skuldig te voel nie. Hulle kyk wat hulle reeds op Lieke se lysie gedoen het. Kylie wys vir Lee 'n foto van Lieke. Hy sê dat sy net so mooi soos Kylie is.

Kontekstuele vrae:

- 27.1. Watter afleiding kan jy maak oor Lee se gesin se finansiële posisie?
- 27.2. Hoekom dink jy kyk Lee se sussie (Katie) nie direk na die kamera in die foto wat Lee vir Kylie wys nie? Verduidelik.
- 27.3. Maak 'n lysie van al die aktiwiteite op Lieke se lysie wat Kylie-hulle tot dusver voltooi het.
- 27.4. Dink jy Kylie se skuldgevoel dat sy van haar suster “vergeet” het omdat sy soveel pret gehad het, is geregverdig? Verduidelik.

HOOFSTUK 28

Tyd: 'n Saterdag in Desember

Opsomming:

Lee neem Kylie en Oupa op nog opwindende uitstappies. Hulle eet ontbyt by die Mojo-mark in Seepunt waarna hulle op die promenade gaan stap en later die Gangstermuseum in Khayelitsha besoek. Kylie stuur 'n foto van die Woodstock-murals vir haar ma en Issie. Issie laat weet vir Kylie dat sy die vakansie haar broers moet oppas. Kylie het nog glad nie haar oupa sien werk nie en wonder of hy skrywersblok het. Lee neem hulle na die Platbos Forest waar hulle aan die Reforest Fest gaan deelneem. Sodoende kan Kylie nog 'n aktiwiteit op Lieke se lysie afmerk. Kylie besluit om die res van Lieke se as huis toe te neem. Later sien Kylie en Lee hoe Oupa lekker met 'n vrou dans en hoe die vrou hom op sy mond soen.

Kontekstuele vrae:

- 28.1. Maak 'n lys van al die plekke wat Kylie-hulle die dag besoek.
- 28.2. Wat dink jy het Oupa bedoel toe hy aan Lee opgemerk het: "Moenie dink ek weet nie wat jy doen nie"? Verduidelik.
- 28.3. Watter aktiwiteit op Lieke se lysie gaan Kylie-hulle by die Reforest Fest doen?
- 28.4. Verduidelik waarom Platbos Forest 'n enigma is. (Indien jy onseker is oor die betekenis van die woord "enigma", slaan dit in 'n woordeboek na.)
- 28.5. Waarom besluit Kylie om nie van Lieke se as daar te strooi nie?
- 28.6. Watter afleiding omtrent Kylie se gevoel teenoor haar ouers kan die leser uit die antwoord op vraag 28.5 maak?
- 28.7. Is die volgende stelling **waar** of **onwaar**? Motiveer jou antwoord.

Oupa Du Preez hou nie daarvan dat die vreemde vrou hom soen nie.
- 28.8. Dink jy dit is belangrik dat mense meer bome plant? Verduidelik.

HOOFSTUK 29

Tyd: 'n Sondag in Desember

Opsomming:

Lee neem Kylie en Oupa na Kaapstad se stasie vanwaar hulle 'n opwindende rit op 'n stoomtrein onderneem. Dit is Lee se manier om Oupa om verskoning te vra vir die argument wat hulle gehad het. Oupa is baie opgewonde en verduidelik alles rondom die trein aan Kylie en Lee. Die Maandagoggend gaan haal Kylie haar nuwe haak by dokter Danika Belle. Sy is baie beïndruk met die nuwe ontwerp en is net spyt dat Lee nie haar nuwe protese sal sien wanneer sy dit in ontvangs neem nie.

Kontekstuele vrae:

- 29.1. Wat het Kylie nog nooit vantevore gedoen nie?
- 29.2. Op watter wyse verskil die trein van ander moderne treine?
- 29.3. Hoekom dink jy het Lee besluit om hulle op 'n treinrit te neem? Verduidelik.
- 29.4. Wat is die “salonne” waarna Oupa verwys? **Kies slegs die korrekte antwoord.**
 - 29.4.1. Die kamertjies by die stasie waar die passasiers vir die trein wag.
 - 29.4.2. Die treinwaens waarin die passasiers tydens die treinrit ry.
 - 29.4.3. Die treinwaens waar die trein se masjienerie geplaas is.
- 29.5. Vul die ontbrekende woord in: Die salonne word deur die _____ getrek.
- 29.6. “**Klak-klak**” (bl. 192) is 'n voorbeeld van:
 - 29.6.1. assimilasie
 - 29.6.2. klanknabootsing
 - 29.6.3. metafoor
- 29.7. Op watter dag kan Kylie haar haak by die ortotis gaan haal?
- 29.8. Beskryf die voorkoms van Kylie se nuwe haak.

HOOFSTUK 30

Tyd: 'n Donderdagaand in Desember ('n Tydsprong van Maandag na Donderdagaand.)

Opsomming:

Kylie het 'n spesiale afspraak met Oupa by 'n deftige restaurant in Constantia. Tydens die ete vra Kylie hoe haar oupa met sy nuwe manuskrip vorder. Hy sê dat daar nie 'n nuwe boek gepubliseer gaan word nie aangesien *Donkernag* wat die vorige jaar verskyn het sy laaste boek was. Oupa sê vir Kylie dat die road trip bloot 'n perfekte einde aan sy loopbaan is. Hulle praat oor sy verhouding met Kylie se ma en waarom sy so slegte verhouding met hom het. Oupa sê vir Kylie dat sy haar lewe vry moet leef. Na een van die vele geregte wat hulle geniet sit Oupa 'n swart fluweelboksie voor Kylie neer. Binne-in is 'n fyn naaldekoker-pendant wat aan 'n koperketting hang. Dit is Oupa se geskenk aan Kylie om haar te bedank dat sy saam met hom op die road trip gekom het. Die naaldekoker simboliseer verandering, aanpasbaarheid en metamorfose. Na nagereg sê Oupa hoe heerlik die ete was. Kylie merk egter op dat Oupa skaars aan sy kos geraak het.

Kontekstuele vrae:

- 30.1. Watter skokkende onthulling het Oupa aan Kylie gemaak toe sy hom vra hoe hy met sy manuskrip vorder?
- 30.2. Wat is die titel van Du Preez Greyling se laaste roman?
- 30.3. Teken 'n spyskaart waarop jy al die geregte wat Kylie en haar oupa tydens die ete geniet in volgorde lys.
- 30.4. Wat bedoel Oupa met die volgende aanhaling: "Die horlosie staan nou op tien voor twaalf vir my"?
- 30.5. Beskryf die geskenk wat Oupa vir Kylie gee.
- 30.6. Wat is die simboliese betekenis van die geskenk?
- 30.7. Waarom het Oupa vir Kylie 'n geskenk gegee?

HOOFSTUK 31

Tyd: 'n Donderdagaand in Desember

Opsomming:

Terug by die gastehuis wag Lee vir Kylie. Hy is baie bly om haar te sien en stel voor dat hulle 'n ent gaan ry. Kylie trek ander klere aan en hulle ry by Kalkbaai uit. In Vishoek ry Lee met 'n gruispad af. Lee parkeer die motor en lê met sy kop op Kylie se skoot. Hy sug diep. Hy sê vir Kylie dat hy 'n geheim het wat hy met niemand kan deel nie. Kylie verstaan wat hy bedoel aangesien sy self 'n geheim oor haar ma hou. Lee soen vir Kylie en sy geniet elke oomblik daarvan. Kylie sê vir Lee dat sy hom gaan mis wanneer hulle road trip tot 'n einde kom. Lee sê dat hy haar graag weer sal wil sien na die road trip. Wanneer Lee aan die slaap raak, fluister Kylie vir hom dat sy lief is vir hom.

Kontekstuele vrae:

- 31.1. Wat dink jy is die geheim wat Lee nie met Kylie kan deel nie?
- 31.2. Wat is die geheim wat Kylie moet bewaar?
- 31.3. Hoekom dink Kylie sal 'n verhouding met Lee nooit uitwerk nie?
- 31.4. Wat fluister Kylie vir Lee wanneer hy aan die slaap raak?

HOOFSTUK 32

Tyd: 'n Vrydagoggend in Desember

Opsomming:

Kylie en Lee word die volgende oggend in die Cadillac wakker. Lee jaag terug na die gastehuis aangesien hy bekommerd is oor Kylie se oupa. In die stort besluit Kylie dat sy voortaan vir Knol "Vlerk" gaan noem. Kylie klop aan Oupa se kamerdeur en vra wat aangaan toe sy Lee se vingers op haar oupa se pols sien. Lee sê vir Kylie dat dit te laat is en dat haar oupa oorlede is. Lee bel die ambulans. Die paramedici lig hul in dat daar niks is wat hulle vir Oupa kan doen nie. Kylie en Lee kyk hoe Oupa se lyk in die lykswa weggery word. Die eienares van die gastehuis bring vir hulle eet- en drinkgoed. Kylie bel haar pa om hom van Oupa se dood in te lig. Lee vervroeg hulle vlugte sodat hulle kan terugkeer huis toe. Die verhuringsmaatskappy sal die Cadillac kom haal. Toe

Lee opstaan val daar koeverte uit sy sak. Kylie sien dat daar 'n koevert vir haar, Ingrid, Mae en Lee is. Lee se koevert is reeds oopgemaak. Sy lees Oupa se brief wat hy aan Lee geskryf het. Kylie is ontsteld nadat sy die brief gelees het en vra vir Lee waarom haar oupa selfdood sou wou pleeg. Lee sê dan vir Kylie dat haar oupa nie selfdood gepleeg het nie, maar dat dit genadedood was aangesien haar oupa fase vier longkanker gehad het. Lee erken dat hy Oupa Du Preez Kaap toe gebring het sodat iemand daar die genadedood op hom kon toepas. Lee sê vir Kylie dat hy haar die vorige aand alles wou vertel. Hy het al die aktiwiteite gereël om haar oupa te probeer oortuig om nog aan te hou leef. Kylie is egter woedend vir Lee en weier om verder met hom te praat.

Kontekstuele vrae:

- 32.1. Watter besluit het Kylie in die stort geneem?
- 32.2. Wat is die simboliese betekenis van Kylie se besluit in vraag 32.1?
- 32.3. Watter skokkende ontdekking maak Kylie toe sy in Oupa se slaapkamer kom?
- 32.4. Waarom dink jy het Lee eers in die vullisdrom langs Oupa se bed en in die drom in die kombuis gekyk voor hy die ambulans gebel het?
- 32.5. Wie het die nuus aan Kylie se ouers gebreek?
- 32.6. Vir wie het Oupa elkeen 'n brief geskryf?
- 32.7. Hoe het Kylie uitgevind van Oupa se beplande genadedood? Bespreek.
- 32.8. Is die volgende stelling **waar** of **onwaar**? Motiveer jou antwoord.

Lee het die genadedood op Oupa Du Preez uitgevoer.
- 32.9. Watter siekte het Kylie se oupa gehad?
- 32.10. Verduidelik waarom Kylie weier om verder met Lee te praat nadat sy die brief wat Oupa vir Lee geskryf het, gelees het.

HOOFSTUK 33

Tyd: 'n Vrydagmiddag in Desember

Opsomming:

Kylie se ouers gaan haal haar by die lughawe. Haar ma het 'n maaltyd gekook en is bly om Kylie te sien. Aan die etenstafel konfronteer Kylie haar ouers. Sy is kwaad omdat niemand wil praat oor alles wat die afgelope vyf maande gebeur het nie. Sy verwyt haar ouers omdat hulle bloot aangaan asof niks verander het nie. Kylie se pa en ma sê vir haar om te bedaar aangesien haar historiese uitbarsting niks gaan verander nie. Sy dreig om haar ma se geheim te openbaar. Gevolglik erken Ingrid aan haar man dat die motorongeluk haar skuld was aangesien sy op haar selfoon besig was. Kylie se pa is woedend en storm by die vertrek uit. Kylie gaan lê op Lieke se bed. Die voordeurklokkie lui en Issie kom betuig haar meegevoel met Kylie oor haar oupa se dood. Hulle gaan sit op die swaai en Kylie vertel alles wat sy die afgelope tyd ervaar het vir Issie. Nadat Issie huis toe is, sien Kylie sy het meer as twintig boodskappe van Lee. In sy laaste boodskap sê hy dat hy vir haar lief is. Kylie maak haar oupa se brief aan haar oop en lees die brief.

33.1. Beskryf die gebeure wat tot Kylie se uitbarsting gelei het.

33.2. Hoekom is Kylie so kwaad vir haar ouers?

33.3. Is die volgende stelling **waar** of **onwaar**? Motiveer jou antwoord.

Kylie het vir haar pa vertel dat dit haar ma se skuld is dat Lieke dood is.

33.4. Waarom het Issie onverwags by Kylie se voordeur opgedaag?

33.5. Maak 'n kort opsomming van dit wat Oupa in sy brief aan Kylie gesê het.

HOOFSTUK 34

Tyd: 'n Saterdag in Desember

Opsomming:

Wanneer Kylie wakker word is Oupa se brief steeds in haar hand. Haar ma kom die kamer binne en vra vir Kylie om verskoning oor alles wat gebeur het – Lieke se dood en die verlies van haar hand. Sy erken dat sy Kylie moes ondersteun en dit nie gedoen het nie. Sy deel haar intieme gevoelens oor die afgelope vyf maande en haar

skuldgevoel oor die motorongeluk. Sy verwyrt haarself vir alles wat sy daardie oggend anders kon doen. Kylie se ma vertel dan vir haar waarom sy die boodskap op haar selfoon gelees het terwyl sy die motor bestuur het. Dit verklaar gevolglik die woede wat sy teenoor haar pa gevoel het na Lieke se dood. Sy het vir haarself 'n afspraak by dokter Eksteen gemaak om oor haar probleme te gesels. Kylie se pa kom om tienuur by die huis aan. Hy is kalm en toon geen verwyrt teenoor haar ma nie. Hulle sit op Lieke se kamermat en kyk na haar baba-album.

Kontekstuele vrae:

- 34.1. Waarmee het Kylie in haar hand aan die slaap geraak?
- 34.2. Waarom dink jy het sy die voorwerp in haar slaap vasgehou?
- 34.3. Waarvoor vra Kylie se ma om verskoning?
- 34.4. Watter belangrike feit word met die leser omtrent die motorongeluk wat tot Lieke se dood gelei het, gedeel?
- 34.5. Verduidelik waarom Ingrid so kwaad was vir haar pa na afloop van die motorongeluk.
- 34.6. Is die volgende stelling **waar** of **onwaar**? Motiveer jou antwoord.

Kylie se pa kan nie vir Ingrid vir haar bydrae tot Lieke se dood vergewe nie.
- 34.7. Wat dui vir die leser aan dat die gesin mekaar weer gevind het?

HOOFSTUK 35

Tyd: 'n Paar dae later in Desember

Opsomming:

Die dag voor Oupa se roudiens laat weet Kylie vir Lee dat hulle in Potchefstroom is. Dit gons in die media dat Oupa iemand gekry het om die genadedood op hom toe te pas. Daar word gespekuleer wie dit moontlik uitgevoer het. Kylie spreek af om Lee naby die gastehuis waar hulle oornag te ontmoet. Kylie konfronteer Lee en vra hom of hy geweet het wat haar oupa beplan het om te doen. Hy erken dat haar oupa hom gevra het om dit geheim te hou. Haar oupa het gevorderde longkanker gehad en net maande oor gehad om te leef. Lee verduidelik dat haar oupa die laaste tyd van sy lewe wou geniet en nie kans gesien het vir die mediese behandeling nie. Lee vertel

vir Kylie dat haar oupa beplan het om dit te doen terwyl hulle by die Comic-Con was. Kylie is steeds teleurgesteld dat Lee die hele road trip vir haar gejok het.

Kontekstuele vrae:

- 35.1. Waarheen moet Kylie en haar ouers reis vir Oupa se gedenkdien?
- 35.2. Verduidelik waarom Kylie Lee se oë vermy en niks sê toe hy haar op die straathoek naby die gastehuis ontmoet nie.
- 35.3. Waarom wou Kylie se oupa nie gehad het dat sy van sy siekte moes weet nie?
- 35.4. Hoe het Oupa uitgevind dat hy terminaal siek is?
- 35.5. Waarom dink jy maak Kylie die volgende opmerking: “Geheime is soos gif”? Bespreek.
- 35.6. Watter voorstel maak Lee aan Kylie?
- 35.7. Wat is jou persoonlike mening oor genadedood? Bespreek.

HOOFSTUK 36

Tyd: Vier maande later (’n Dinsdagmiddag in die Paasvakansie – April)

Opsomming:

Vier maande later is Kylie en haar ouers gereed om van Lieke afskeid te neem. Kylie, haar ma en Issie hou ’n pyjamapartytjie in Lieke se slaapkamer. Kylie en haar ma gaan ook nuwe beddegoed vir Lieke se kamer uitkies. Hulle besluit om Lieke se orige as saam met ’n bonsaiboom in ’n porseleinpote met krakies wat met goue lak reggemaak is te plant. Lieke sal sodoende deel word van die goeiende boom. Kylie, haar ouers en Lee dra kostuums tydens die spesiale afskeidseremonie. Na afloop van die seremonie besef Kylie dat sy nou weer kans sien vir die lewe en soos ’n naaldekker voluit gaan leef.

Kontekstuele vrae:

- 36.1. Watter onthulling omtrent Oupa en Mae se verhouding word in die hoofstuk gemaak?
- 36.2. Wat het Kylie en haar ouers besluit om met die res van Lieke as te maak? Bespreek.
- 36.3. Wie het vir Kylie die hangertjie met die naaldekker gegee?

36.4. Wat is die simboliese betekenis van die naaldekoker aan die hangertjie?
Bespreek volledig.

35.5. Is die volgende stelling **waar** of **onwaar**? Motiveer jou antwoord.

Kylie, Lee en Oupa het al die wense op Lieke se lysie voltooi.

36.6. Na wie verwys Kylie wanneer sy sê “iewers daar bo is ’n meermin wat breed glimlag”?

LITERÊRE OPSTELVRAE

Die KABV (2011:35) beskryf die literêre opstel soos volg:

In hierdie opstelle reageer 'n skrywer vertolkend, evaluerend, nadenkend en selfs persoonlik op 'n literêre teks. Argumente word aangebied en ondersteun of geïllustreer deur na die teks te verwys; die taal van die teks kan ondersoek word en daar kan aangetoon word dat dit spesifieke taalwetenskaplike of letterkundige waarde het. Die styl is formeel, maar nie oordrewe objektief nie. 'n Persoonlike respons kan in sommige opstelle gevra word.

Die voorgeskrewe lengte vir die literêre opstel gebaseer op 'n roman in **graad tien** is **300-350 woorde**.

Moontlike literêre opstelvrae gebaseer op Cecilia Steyn se roman *Die vlerke van naaldekokers*.

VRAAG 1

Kylie ondergaan algehele karakterontwikkeling deur die loop van die roman.

Skryf 'n opstel van **300-350 woorde** waarin jy dié stelling bespreek.

VRAAG 2

Trauma is een van die deurlopende temas in die roman.

Skryf 'n opstel van **300-350 woorde** waarin jy bespreek hoe trauma Kylie, Ingrid en Du Preez Greyling onderskeidelik affekteer.

VRAAG 3

Kylie ervaar innerlike konflik deur die loop van die roman.

Skryf 'n opstel van **300-350 woorde** waarin jy Kylie se innerlike konflik bespreek en op watter wyse sy die konflik oplos.

VRAAG 4

Lieke se *Leef jou lysie* (kluitklaplys) speel 'n belangrike rol in die roman.

Skryf 'n opstel van **300-350 woorde** waarin jy aandui op watter wyse Lieke se lysie heling vir Kylie se verlies meebring.

VRAAG 5

Die naaldekoker as simbool speel 'n belangrike rol in die roman.

Skryf 'n opstel van **300-350 woorde** waarin jy die simboliek van die naaldekoker bespreek en hoe die simbool bydra tot Kylie se innerlike heling.

LITERÊRE OPSTELVRAE: MEMORANDA

Riglyne vir die nasien van literêre opstelvrae:

- Leerders word nie geenaliseer indien die opstel korter as die verlangde lengte is nie.
- Indien die literêre opstel te lank is, assesseer dit op meriete.
- Die nasienriglyne is slegs 'n riglyn. Ander relevante inhoud moet as korrek beskou word.
- Gebruik die voorgeskrewe rubriek (opstelvraag: roman) om die literêre opstelvraag na te sien. (**Departement van Basiese Onderwys**)

Die punt uit 25 word soos volg toegeken:

1. **Inhoud (15 punte):** Interpretasie van die onderwerp, diepte van die argument, verantwoordbaarheid en insig in die teks.
2. **Struktuur en taal (10 punte):** Struktuur, logiese vloei en aanbieding, taalgebruik, toon en styl gebruik in opstel.

VRAAG 1

Kylie ondergaan algehele karakterontwikkeling deur die loop van die roman.

Skryf 'n opstel van **300-350 woorde** waarin jy dié stelling bespreek.

Die leerder bied 'n gepaste inleiding aan.

- Daar vind algehele **karakterontwikkeling by Kylie plaas aangesien sy tot nuwe insigte kom** omtrent haarself, haar ouers en haar lewe in die algemeen.
- Voor Kylie die road trip saam met haar oupa en Lee onderneem, worstel sy met innerlike konflikte soos die verlies van 'n ledemaat asook die dood van haar suster, Lieke, in die motorongeluk.
- Deur **Lieke se kluiklapy (Leef jou lysie)** as riglyn te gebruik, gaan die drie reisigers op 'n reis na allerlei bestemmings. Elke bestemming en/of aktiwiteit dra op unieke wyse by tot Kylie se karakterontwikkeling.
- **Kylie se ontmoeting met Katlego en Patience** dra daartoe by dat sy 'n meer volwasse uitkyk het oor die verlies van haar ledemaat.
- Die feit dat daar 'n **romantiese verhouding met Lee** ontwikkel, leer Kylie dat sy nie die onooglike persoon is wat sy dink sy is nie. Sy beseft dat sy haar eie grootste vyand is en dat die verlies van 'n ledemaat nie die einde van jou lewe beteken nie.
- Wanneer **Kylie haar hoodie onder die klip op die gedenkstapel plaas**, aanvaar sy wie en wat sy is – Kylie sonder 'n linkerhand. Sy gaan nie meer langer “wegkruip” onder haar hoodie nie.
- **Kylie leer hoe om te vergewe** nadat sy tyd gehad het om haar oupa se skielike dood te verwerk. Sy aanvaar mettertyd dat dit haar oupa se besluit was om te sterf en nie behandeling te ontvang nie. Nadat sy tyd gehad het om haar gevoelens te verwerk, was sy in staat om Lee te vergewe vir die feit dat hy haar nie vooraf van haar oupa se siekte vertel het nie. Dit is 'n teken van karakterontwikkeling.
- Die **wyse waarop Kylie haar ouers oor Lieke se dood aan die etenstafel konfronteer** dui daarop dat sy nie langer haar gevoelens wil opkrop nie. Sy wil praat oor alles wat tot dusver ongesê gebly het.
- Deur middel van talle gebeure voor, tydens en na afloop van Kylie, Lee en Oupa se road trip, **is sy in staat om te groei en 'n meer volwasse uitkyk op verskeie aspekte van haar lewe te hê**. Kylie toon definitiewe karakterontwikkeling deur die loop van die roman.

Die leerder bied 'n gepaste slot aan.

VRAAG 2

Trauma is een van die deurlopende temas in die roman.

Skryf 'n opstel van **300-350 woorde** waarin jy bespreek hoe trauma Kylie, Ingrid en professor Du Preez Greyling onderskeidelik affekteer.

Die leerder bied 'n gepaste inleiding aan.

- **Trauma is 'n belangrike tema** in *Die vlerke van naaldekokers*.
- **Verskeie karakters het elkeen sy of haar eie trauma** hetsy fisiek of geestelik wat hy of sy moet verwerk.
- **Professor Du Preez Greyling** (Kylie se oupa) is met fase vier longkanker gediagnoseer. Hy besluit om enige behandeling te weier en eerder die laaste dae van sy lewe voluit te leef en te geniet. Hy onderneem die road trip saam met Kylie en Lee as deel van sy plan om deur middel van genadedood te sterf. Die noodlot tree egter in en hy sterf sonder dat dit nodig was dat iemand die gendadedood op hom moes toepas.
- **Ingrid (Kylie se ma)** is erg getraumatiseer ná die motorongeluk. Sy is deeglik daarvan bewus dat sy vir die motorongeluk verantwoordelik was aangesien sy op haar selfoon besig was en nie die vragmotor sien aankom het nie. Dit het daartoe gelei dat Lieke gesterf het en Kylie se linkervoerarm en hand geamputeer moes word. Boonop moes sy haar dogter vra om haar geheim van haar man (Kylie se pa) te weerhou. Die effek van die trauma dra by tot die verslegting van haar verhouding met Kylie. Kylie is woedend omdat sy die hele huis wit laat verf het en boonop al Lieke se foto's afgehaal het. Dit is egter haar manier om met die trauma saam te leef. Aan die einde van die roman kan sy slegs haar trauma verwerk deur eerlike gesprekke met haar man en dogter aan te knoop.
- **Kylie** is die karakter wat die meeste trauma in die roman ervaar. Sy voel deels verantwoordelik vir Lieke se dood aangesien sy daarop aangedring het om voor in die motor te sit op die oggend toe die motorongeluk plaasgevind het. Sy glo dat Lieke dalk kon leef indien sy Lieke in die passasiersitplek laat sit het. Sy sukkel om vrede te maak met die verlies van haar ledemaat. Haar linkerhand en linkervoerarm is na die motorongeluk onder die elmboog geamputeer. Knol – soos sy haar stompie gedoop het – is vir haar baie onooglik en sy dink dat sy onaantreklik is weens die amputasie. Haar vriendskap met Issie is ook as gevolg van haar amputasie skade berokken en boonop terg Charles haar by die skool deur haar voor die ander leerders “Captain Kylie” te noem – 'n verwysing na Captain Hook in *Peter Pan*.
- **Die drie karakters ervaar verskillende vorme van trauma** en moet op hulle eie manier innerlike heling vind na afloop van die trauma wat hulle ervaar het.

Die leerder bied 'n gepaste slot aan.

VRAAG 3

Kylie ervaar innerlike konflik deur die loop van die roman.

Skryf 'n opstel van **300-350 woorde** waarin jy Kylie se innerlike konflik bespreek en op watter wyse sy die konflik oplos.

Die leerder bied 'n gepaste inleiding aan.

- Daar is verskeie voorbeelde van **innerlike konflik wat Kylie in die roman ervaar**.
- **Innerlike konflik of botsing verwys na konflik in die karakter se gemoed.** Hierdie konflik kan geestelik of emosioneel wees en selfs morele wroeging insluit.
- Kylie ervaar **innerlike konflik oor die dood van haar suster, Lieke**. Sy voel deels verantwoordelik vir Lieke se dood aangesien sy daarop aangedring het om voor in die motor te sit op die oggend toe die motorongeluk plaasgevind het. Sy glo dat Lieke dalk kon leef indien sy Lieke in die passasiersitplek laat sit het.
- Kylie **sukkel om vrede te maak met die verlies van haar ledemaat**. Haar linkerhand en linkervoorarm is na die motorongeluk onder die elmboog geamputeer. Knol – soos sy haar stompie gedoop het – is vir haar baie onooglik en sy dink dat sy onaantreklik is weens die amputasie.
- **Kylie is kwaad vir haar ouers**. Sy is kwaad omdat sy haar ma se geheim moet hou. Sy is kwaad omdat haar ma die hele huis wit laat verf het en al die foto's van Lieke van die mure verwyder het. Dit voel vir haar asof haar ma Lieke probeer uitwis. Boonop laat haar pa dit toe en dit laat haar woedend voel teenoor haar ouers.
- **Kylie ervaar ook innerlike konflik in haar vriendskappe**. Haar beste vriendin, Issie, het na die motorongeluk vir Kylie gesê dat sy “verander” het en hul vriendskap het gevolglik skade gely. Kylie se innerlike konflik en woede het bygedra tot die verandering in haar persoonlikheid wat 'n direkte negatiewe uitwerking op haar vriendskap met Issie gehad het. Slegs deur middel van innerlike heling sal die vriendskapsbande weer herstel kan word.
- **Kylie weier aanvanklik om met dokter Eksteen oor die verlies van haar hand te praat**. Dit kan hoofsaaklik toegeskryf word aan haar innerlike konflik en die feit dat sy nog nie die verlies aanvaar het nie. Sy sou eers later tydens die road trip van haar hand afskeid neem wanneer sy, Lee en Oupa 'n afskeidseremonie vir haar verlore ledemaat hou.
- **Deur middel van die road trip saam met Oupa en Lee** slaag Kylie daarin om al haar innerlike konflikte in die spreekwoordelike gesig te staar en innerlike heling en vrede te vind.

Die leerder bied 'n gepaste slot aan.

VRAAG 4

Lieke se *Leef jou lysie* (kluitklaplys) speel 'n belangrike rol in die roman.

Skryf 'n opstel van **300-350 woorde** waarin jy aandui op watter wyse Lieke se lysie heling vir Kylie se verlies meebring.

Die leerder bied 'n gepaste inleiding aan.

- **Lieke se *Leef jou lysie* (kluitklaplys) dien as vertrekpunt vir Kylie se innerlike reis** tydens die road trip om **heling te vind** met die verlies van haar hand asook Lieke se dood.
- **Onbeplande road trip:** Die road trip is die letterlike begin van Kylie se reis om vrede te maak met die verlies van haar ledemaat asook haar suster se dood.
- **Photobomb iemand famous:** Kylie neem 'n foto waarin sy, Lee en haar bekende oupa (romanskrywer) verskyn. Die road trip is die begin van Kylie se helingsproses.
- **Sien die Grand Canyon:** By die Vallei van Verlatenheid strooi Kylie die eerste keer van Lieke se as.
- **Surf:** Nadat Kylie leer branderplank ry het, het sy een van Lieke se drome vervul asook van Lieke se as gestrooi. Dit is ook die eerste keer wat sy kan huil na Lieke se dood en dit dui daarop dat die helingsproses begin het.
- **Kry 'n staande handeklap:** Kylie kry 'n staande handeklap weens die moed en deursettingsvermoë wat sy getoon het.
- **Skydive:** Wanneer Kylie bungy, oorkom sy een van haar vrese en begin weer aanvaar dat die lewe sonder haar hand en Lieke kan voortgaan.
- **Soen 'n mooi ou:** Wanneer Kylie vir Lee soen, vind sy uit dat die verlies van 'n ledemaat haar nie onaantreklik maak nie.
- **Maak 'n verskil:** Wanneer Kylie vir Katlego en Patience ontmoet, leer sy om trots te wees op haar stompie. Sy aanvaar dat sy 'n ledemaat verloor het en dat sy nie haar stompie hoef weg te steek nie. Boonop lei haar kennismaking met Katlego daartoe dat sy by drs. Danika Belle en Dylan Gauche beland wat vir haar 'n pragtige nuwe protese en haak ontwerp.
- **Plant 'n boom:** Kylie en Lee het 'n boom in die Platbos Forest geplant om Lieke se droom te vervul. Aan die einde van die roman plant Lieke, Lee en haar ouers ook 'n bonsaiboom en begrawe Lieke se laaste as saam met die boom. Die boom word dus simbolies van heling en aanvaarding van verlies.
- **Fantasy dress up:** Aan die einde van die roman neem Kylie, Lee en haar ouers op gepaste wyse in kostuums van Lieke afskeid. Almal het vrede gemaak met Lieke se dood.
- **As gevolg van Lieke se lysie** kan Kylie op talle opwindende avonture gaan en in die proses vrede maak met die verlies van haar ledemaat sowel as Lieke se dood as gevolg van die motorongeluk.

Die leerder bied 'n gepaste slot aan.

VRAAG 5

Die naaldekokker as simbool speel 'n belangrike rol in die roman.

Skryf 'n opstel van **300-350 woorde** waarin jy die simboliek van die naaldekokker bespreek en hoe die simbool bydra tot Kylie se innerlike heling.

Die leerder bied 'n gepaste inleiding aan.

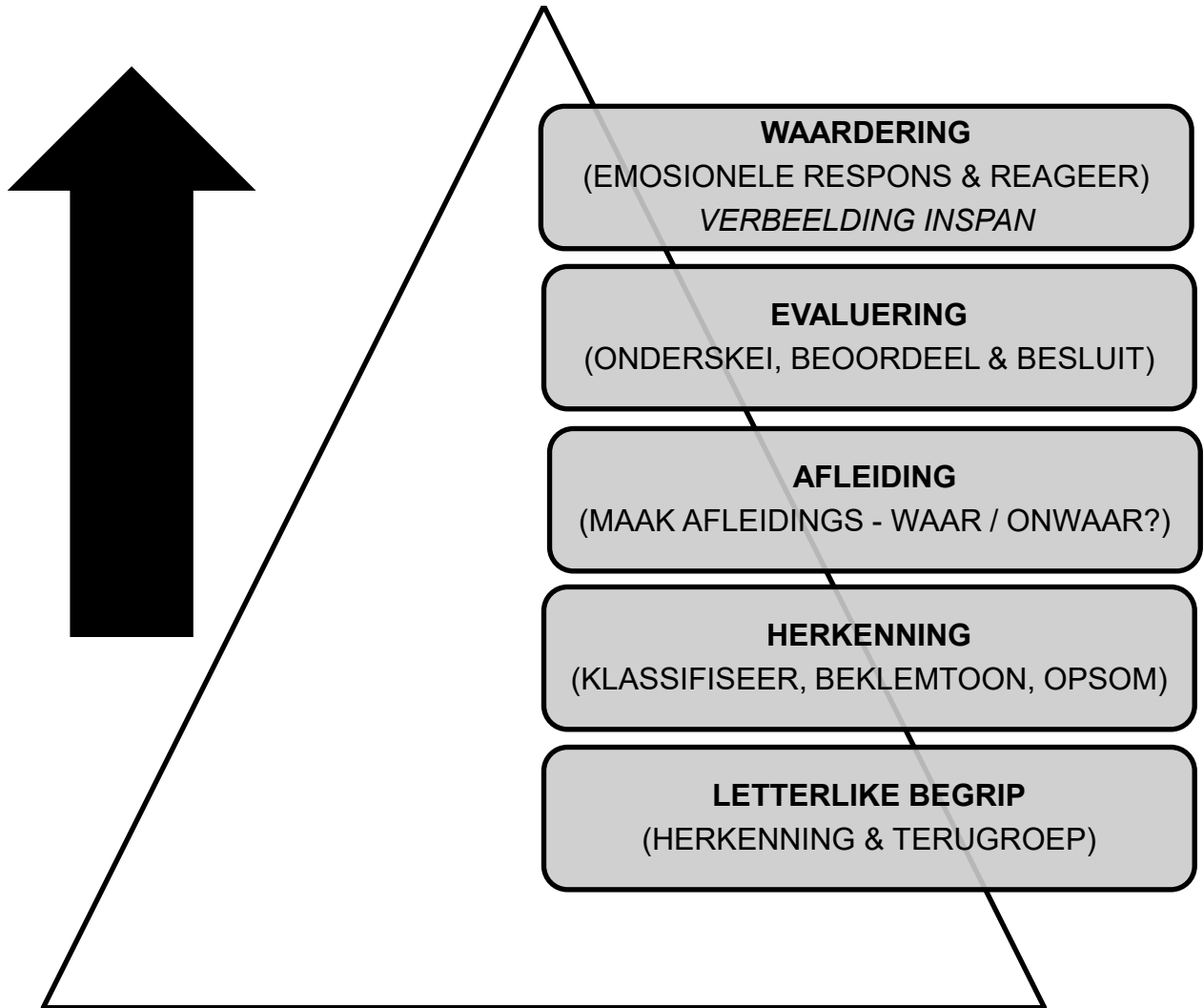
- Die **naaldekokker as simbool** vertolk 'n baie belangrike rol in die konteks van die verhaal.
- 'n **Simbool kan gedefinieer word as 'n teken of voorwerp wat 'n ander saak verteenwoordig**. Dit is dus 'n beeldspraakvorm wat nie net 'n afbeelding van die werklikheid is nie, maar dit kry ook 'n dieper betekenis deurdat dit na iets anders verwys, soos in die geval van die naaldekokker.
- Die naaldekokker as simbool kom die eerste keer in die roman voor wanneer 'n naaldekokker reg langs Kylie se skoen kom sit tydens hul besoek aan **Nieu-Bethesda**. Lee verduidelik dan vir Kylie dat die naaldekokker een van die oudste insekspesies is en meeste van sy lewe onderwater spandeer. Die naaldekokker spandeer tussen twee tot vyf jaar as larwe, maar slegs ses tot agt weke as insek. Die naaldekokker leef dus sy kort lewe voluit. **Die naaldekokker kan dus as 'n simbool van metamorfose en verandering beskou word**. Volgens Lee simboliseer hulle groot oë om **verby mens se selfgemaakte beperkinge te kyk**. Naaldekokkers **simboliseer ook 'n nuwe begin**. Hierdie boodskap is spesifiek op Kylie van toepassing aangesien sy ook 'n metamorfose ondergaan het.
- Lee se suster, Katie, hou baie van naaldekokkers. Dit verklaar waarom Lee so baie van naaldekokkers af weet. Katie sukkel om te sosialiseer aangesien sy op die outisme-spektrum is. Die feit dat Lee baie van naaldekokkers af weet, dra indirek by tot Kylie se innerlike heling, aangesien sy **aan die einde van die roman die simboliese betekenis van die naaldekokker op haarself van toepassing kan maak**.
- Tydens die karnaval in Montagu word Kylie gevra of sy haar gesig soos 'n skoenlapper of 'n naaldekokker geverf wil hê. **Kylie besluit op 'n naaldekokker. Sy neem die besluit aangesien sy dink dit tyd is vir haar om uit haar larwestadium te kom soortgelyk aan 'n naaldekokker**.
- Tydens Kylie en haar oupa se laaste ete saam in die spoggerige restaurant in Houtbaai gee hy vir haar 'n swart fluweelboksie met 'n naaldekokker-pendant daarin. Die pendant hang aan 'n koperkettinkie wat net lank genoeg is om oor Kylie se kop te gly. Haar oupa gee aan haar hierdie geskenk om haar te bedank dat sy die reis saam met hom en Lee onderneem het. **Volgens haar oupa simboliseer die naaldekokker verandering, aanpasbaarheid en metamorfose**. Net soos die naaldekokker, **het Kylie ook verander, aangepas en 'n metamorfose tydens die road trip ondergaan**.
- Aan die einde van die roman is Kylie gereed om soos die naaldekokker in enige rigting te vlieg. Haar spreekwoordelike vlerke is nie meer geknip nie en sy kan soos 'n naaldekokker met krag deur die oppervlak duik en opstyg met nuwe vlerke. Die woorde "Ek kan nie" bestaan nie meer in Kylie se woordeskat nie.

Die leerder bied 'n gepaste slot aan.

AFRIKAANS HUISTAAL
VRAAGGRADERING: OPSOMMING

BARRET (1968) – LEES & KYK: BEGRIPSTOETSE EN LETTERKUNDE

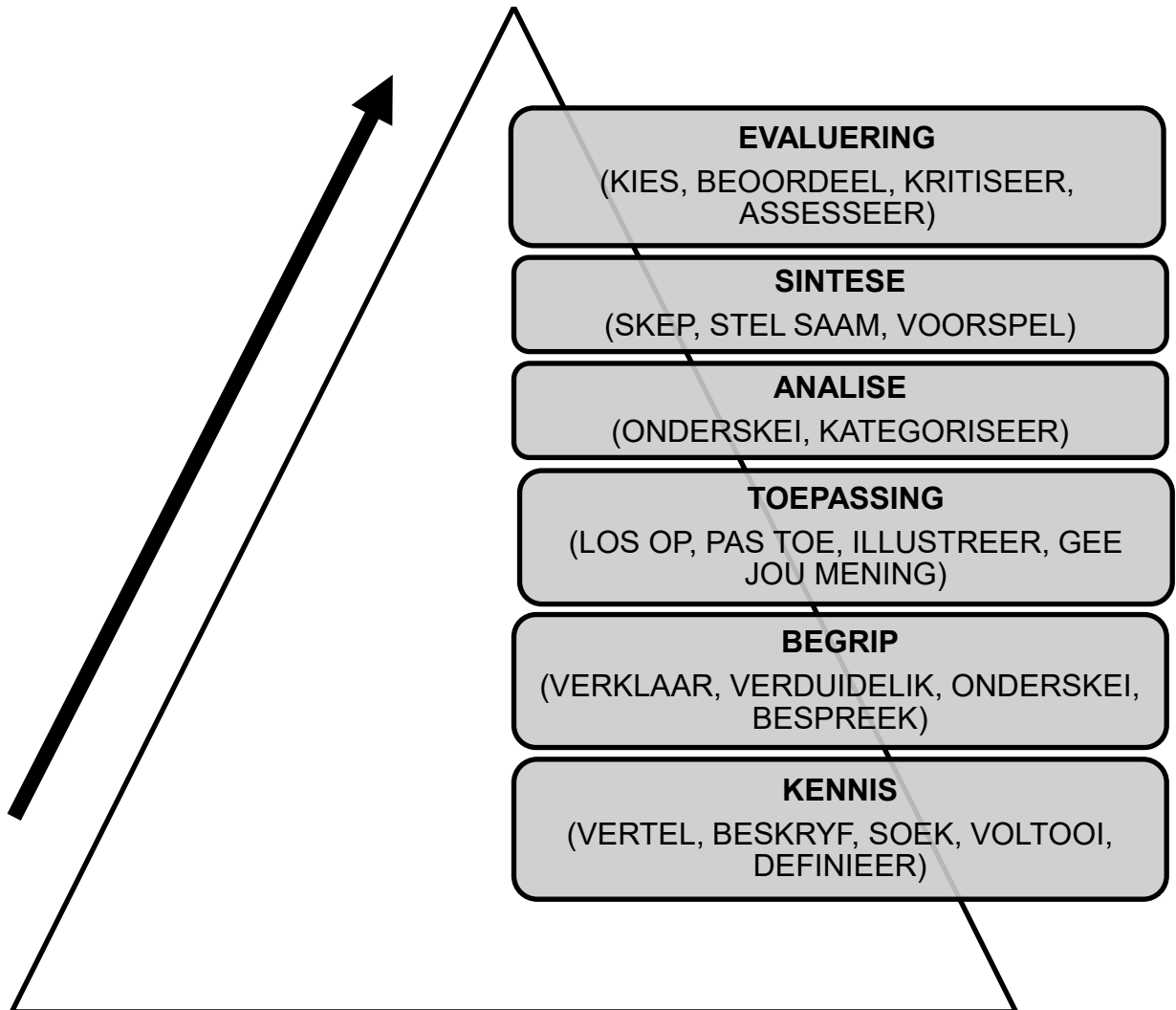
(VLAK 1-5)

BLOOM (1956) – TAALSTRUKTURE EN -KONVENSIES

VLAK 1-6

ANDERSON (2001) (HERSIENE TAKSONOMIE)

HOOFSTUK 1

- 1.1. Kylie se ma is streng en perfeksionisties van geaardheid.
- 1.2. Die beskrywing “helikopter-ouers” verwys na ouers wat oorbetrokke is by hulle kinders se skoollewe en dikwels veeleisend is in hul verwagtinge van hul kinders.
- 1.3. Haar stompie lyk vir haar soos ’n aartappelmoer wat uitgeloop het.
- 1.4. Vyf maande gelede
- 1.5. Kylie se ma het heel waarskynlik aan trauma gely en wou nie aanvaar dat haar dogter oorlede is nie.
- 1.6. Dit sou Lieke se sestiende verjaarsdag gewees het.
- 1.7. **(1.7.2.)** – ’n Huis waar die inwoners gelukkig is.
- 1.8. Sedert die ongeluk is Kylie bang om in motors te ry. Sy wil ook nie saam met haar ma ry nie aangesien haar ma vir die ongeluk verantwoordelik was.
- 1.9. **Waar**

HOOFSTUK 2

- 2.1. Na die motorongeluk het Kylie geweier om saam met haar ma agter die stuur van ’n motor te klim.
- 2.2. Die gesegde dui daarop dat ’n persoon baie saggies moet loop. In die konteks van die roman dui dit daarop dat die dokter nie saggies met Kylie werk nie.
- 2.3. Die geel mure was simbolies van die gelukkige huis en gesin. Die wit mure dui op ’n steriele omgewing – ’n spreekwoordelike nuwe begin na Lieke se dood.
- 2.4. Kylie se ma wil nie elke dag aan die dood van haar jonger dogter herinner word nie.
- 2.5. Lieke het die oggend van die motorongeluk gevra of sy voor in die motor mag sit. Kylie het gesê dat sy nie voor mag sit nie. Indien Kylie Lieke voor laat sit het, kon Lieke dalk nog geleef het.
- 2.6. Kylie en Lieke het sedert hulle kinderdae in die denneboom gespeel. Dit is dus ’n plek waar sy veilig voel en aan haar suster kan dink.
- 2.7. Leerder se eie mening.

HOOFSTUK 3

- 3.1. Oupa was in Korea om navorsing vir een van sy boeke te doen toe hy op Mae verlief geraak het.
- 3.2. Tydens Ingrid (Kylie se ma) se kinderjare was haar pa gereeld oorsee om navorsing vir sy boeke te doen. Hy het talle hoogtepunte van haar kinderjare misgeloop. Hy het haar nooit ernstig opgeneem as sy daarvoor gekla het nie.
- 3.3. **Onwaar** – Oupa het die Cadillac gehuur.
- 3.4. Ingrid Jonker
- 3.5. Ingrid Jonker het 'n baie ongelukkige jeug gehad en in haar vroeë dertigs selfdood gepleeg deur in die see by Drieankerbaai in te loop.
- 3.6. Die KGB is die voormalige USSR se eenheid wat onder andere spioenasiewerk tydens die Koue Oorlog verrig het. Haar ma is net so brutaal en nuuskierig soos 'n KGB-agent.
- 3.7. Hy kondig aan dat hy en Mae besluit het om hulle verhouding te beëindig.
- 3.8. Leerder se eie mening. (**Leerder moet bedag wees op stereotipering.**)
- 3.9. Mae het vir Oupa 'n aansteker as geskenk gegee dog haat sy die feit dat hy rook. Dit is dus ironies.
- 3.10. Kylie het skelm begin rook omdat sy angstig en gefrustreerd gevoel het na die motorongeluk.

HOOFSTUK 4

- 4.1. Kylie is bang dat haar ma Lieke se kamer ook wit geverf het en van Lieke se persoonlike besittings verwyder of weggegooi het.
- 4.2. Kylie besluit om Lieke se kamer te plunder vir alles wat vir Lieke spesiaal was.
- 4.3. Lieke was 'n pligsgetroue leerder wat akademies goed gevaar het op skool. Sy was by talle aktiwiteite soos redenaars betrokke. Sy was ook kunstig.
- 4.4. Wanneer 'n persoon se lyk verbrand in plaas van begrawe word, word jy veras.
- 4.5. Jy kan 'n langspeelplaat maak. Jy kan juweliersware laat maak. Jy kan 'n boom plant en die persoon se as onder die boom strooi. Jy kan die as deel van 'n sementrotsbank laat inmessel of in vuurwerke die lug in skiet. Jy kan ook die ruimte ingestuur word.
- 4.6. Lieke het die hemp spesiaal gekoop om na die Comic-Con toe te dra.

4.7. Lieke se *Leef jou lysie*:

- Photobomb iemand famous
- Fantasy dress up
- Sien die Grand Canyon
- Skydive
- Soen 'n mooi ou
- Onbeplande road trip
- Kry 'n staande handeklap
- Geniet 'n wêreldklas ete
- Surf
- Wees 'n ekstra in 'n fliek
- Plant 'n boom
- Maak 'n verskil

Die leerder kan sy/haar eie wense ook aandui.

4.8. Kylie het die selfportret van Lieke asook die foto waarop sy, haar ma en Lieke verskyn.

4.9. Die aanhaling dui daarop dat daardie een gebeurtenis op 'n spesifieke tydstip in jou lewe die hele gang van jou lewe kan verander en tot ander ervaring lei.

4.10. Kylie sou graag saam met haar oupa en Lee op die road trip wou gaan.

HOOFSTUK 5

5.1. Lewensoriëntering (LO)

5.2. “Dis Vrydag en uiteindelik die laaste dag van hierdie verdomde skooljaar”.

5.3. Charles het voor ander leeders “Baai, Captain Kylie!” geskree wat Kylie ontstel het aangesien 'n paar leerders daarvoor gegiggel het.

5.4. **Onwaar**

5.5. Coen is waarskynlik bang dat Charles hom as vriend sal verwerp indien hy vir Kylie tussenbeide tree. Hy verkeer boonop onder groepsdruk en wil as een van die “cool” of gewilde leerders beskou word.

5.6. Charles verwys na Captain James Hook, die antagonis in James Barrie se *Peter Pan* (1904).

5.7. Charles haat Kylie omdat sy hom nie in graad drie na haar partytjie toe genooi het nie.

5.8. Issie het waarskynlik verwys na Kylie se persoonlikheid wat minder spontaan en meer teruggetrokke geraak het na die motorongeluk.

5.9. Leerder se eie antwoord.

5.10. Leerder se eie antwoord. **Enige weldeurdagte idees om boeliegedrag by skole stop te sit.**

HOOFSTUK 6

6.1. Kylie voel vasgevang in Bloemfontein en haar ouerhuis en wil wegkom van alles en almal.

6.2. Leerder se eie mening. **(Heel waarskynlik “nee” aangesien Bloemfontein redelik groot is en as ’n stad geklassifiseer sal word.)**

6.3. Slak en Slym is twee tuinslakke wat Kylie gered het voor haar ma sout op hulle in haar groentetuin gegooi het.

6.4. Kylie is bang sy laat die urn val. Gevolglik besluit sy om liever die as in die pienk blik te gooi sodat sy dit nie per ongeluk iewers laat val nie.

6.5. paneelbord

6.6. **Waar** – “Ek hoop dit is padkos. Ek is vrek honger.”

6.7. ’n Terrarium is ’n glasbak met grond vir die waarneming van insekte, reptiele of plante.

6.8. Leerder se eie mening.

6.9. Kylie wonder hoe sy haar vrees om in ’n motor te ry gaan oorkom.

HOOFSTUK 7

7.1. Kylie is bang dat haar ma sout op Slak en Slym sal gooi terwyl sy weg van die huis is.

7.2. Die soutkristalle bind enige klammigheid en veroorsaak dat die slak uitdroog as gevolg van osmose en ’n uiters pynlike dood sterf.

7.3. Die motor is ingevoer vanaf die Verenigde State van Amerika.

7.4. Cage the Elephant

7.5. Lee wil nie vir Kylie verder senuweeagtig maak deur vinnig te ry nie.

7.6. **(7.6.3.)** *The Great Gatsby* deur F. Scott Fitzgerald

7.7. Kylie neem ’n foto (selfie) waarin sy saam met Lee en Oupa in die motor ry.

7.8. hutsmerk

7.9. Kylie voel steeds skuldig omdat sy leef en haar suster in die motorongeluk gesterf het.

7.10. Leerder se eie mening.

HOOFSTUK 8

8.1. "Cigarette Daydreams"

8.2. "N1"

8.3. Moby Dick is die naam van die walvis in Herman Melville se gelyknamige roman wat in 1851 verskyn het.

8.4. Kylie het ná die ongeluk 'n vrees vir motors ontwikkel en raak benoud wanneer sy sien hoe vinnig Lee ry. Sy is bang hulle verongeluk.

8.5. Leerder se eie interpretasie. **(Bespreek in die klaskamer.)**

8.6. Leerder se eie mening. **(Bespreek dit in die klaskamer.)**

8.7. Oos-Kaap

8.8. Hulle besluit om Lieke se wense op haar lysie te vervul.

8.9. Kylie wil voor Kersfees terug by die huis wees aangesien dit die gesin se eerste Kersfees sonder Lieke gaan wees.

8.10. 'n Onbeplande road trip

HOOFSTUK 9

9.1. Oupa is van mening dat Helen Martins se kuns haar pelgrimsreis na Mekka was.

9.2. Kylie wonder hoekom 'n persoon soos Helen, wat so smag na lig, iemand in die donker kon laat bly het.

9.3. Die sonlig steek die rooi vensters aan die brand. Die houtvloere is wit geverf. Teen die plafon is 'n groot rooi, geel en groen glimlaggende son besig om te kook en te borrel soos stukkies glas daarin blink. Die mure word warm onder die son se warm vingers.

9.4. Sy het die mure en plafonne met fyngemaakte glas versier.

9.5. Leerder se eie mening.

9.6. Die meermin herinner Kylie aan Lieke se selfportret.

9.7. Die fyngemaakte glas het in Helen se oë gekom en sodoende het sy oor die jare geleidelik blind geword.

9.8. Bytsoda is Natriumhidroksied. Dit kan as dreinskoonmaakmiddel gebruik word.

9.9. Leerder se eie mening oor Oupa en Ingrid se verhouding.

9.10. Kylie glo dat sy al genoeg ongeluk in die jaar ervaar het. Die uil word beskou as 'n simbool van die dood. Sy verkies ook die meerminbeeldjie aangesien dit haar aan Lieke herinner.

HOOFSTUK 10

10.1. 'n Fossiel is enige oorblyfsels van 'n plant of dier wat in gesteentes van die aarde bewaar gebly het.

10.2. 250 miljoen jaar gelede was daar 'n superkontinent genaamd Pangea.

10.3. Lee verduidelik vir Kylie dat die naaldekoker een van die oudste insekspesies is en meeste van sy lewe onderwater spandeer. Die naaldekoker spandeer tussen twee tot vyf jaar as larwe, maar slegs ses tot agt weke as insek. Die naaldekoker leef dus sy kort lewe voluit. Die naaldekoker kan daarom as 'n simbool van metamorfose en verandering beskou word. Volgens Lee simboliseer hulle groot oë om verby mens se selfgemaakte beperkinge te kyk. Naaldekokers simboliseer ook 'n nuwe begin.

10.4. Leerder se eie mening.

10.5. Hulle het bekommerd na mekaar gekyk, maar niks vir Kylie gesê nie.

HOOFSTUK 11

11.1. As kind het Oupa in Graaff-Reinet grootgeword en wil graag vir Kylie die pragtige uitsig wys.

11.2. Die Vallei van Verlatenheid is die naaste wat hulle aan die Grand Canyon op Lieke se lysie sal kom.

11.3. Kylie was getraumatiseer en kon gevolglik nie huil na Lieke se dood nie.

11.4. Leerder se eie mening. **(Bespreek die antwoorde in die klaskamer.)**

11.5. Kylie: "I'll be back" (*The Terminator*)

Oupa: "Toto, I have a feeling we're not in Kansas anymore!" (*The Wizard of Oz*)

Lee: "May the Force be with you!" (*Star Wars*)

11.6. Karoorus

11.7. Dit is die huis waar hy sy kinderjare deurgebring het.

11.8. Leerder se eie mening. **(Bespreek die antwoorde in die klaskamer.)**

11.9. Leerder se eie mening.

11.10. Dit laat die leser wonder wat die verhouding tussen Oupa en Lee is en dit laat vrae ontstaan oor watter medisyne dit is wat Lee vir Oupa gee om te drink.

HOOFSTUK 12

- 12.1. Die pynappel is sestien komma vyf meter hoog. Dit is 'n veselglas vorm oor 'n staal- en-sementstruktuur.
- 12.2. Lieke wou graag leer branderplank ry.
- 12.3. Edgar Allan Poe was 'n Amerikaanse skrywer en digter. Hy was veral bekend vir sy kortverhale.
- 12.4. Gavin noem hulle “bennies” omdat hulle nie plaaslike inwoners is nie.
- 12.5. Leerder se eie mening. **(Bespreek in die klaskamer.)**
- 12.6. Kylie sê vir haar ma dat Lieke se as nie vir altyd daar kan staan nie en dat hulle besig is om Lieke se wenslys te probeer bewaarheid.
- 12.7. Geen seuns, geen drank en geen seks nie.
- 12.8. Sy besef Lee kon hoor wat haar ma op die telefoon gesê het veral ten opsigte van “geen seks” nie.

HOOFSTUK 13

- 13.1. Dit was een van Lieke se wense om op 'n branderplank te kon ry.
- 13.2. Lee sê vir Kylie hy het nog altyd gedink dat seerowers “hot” is toe Kylie hom oor die insident by die skool vertel het.
- 13.3. Leerder se eie mening. **(Bespreek in die klaskamer.)**
- 13.4. **Onwaar** – Hy het belowe om vir haar 'n armbandjie te koop indien sy leer surf.
- 13.5. Kylie vergelyk vir Justin met 'n piesang wat halfpad geskil is.
- 13.6. Hy kon sien dat Kylie baie selfbewus was en het dus 'n leuen vertel om haar meer selfvertroue en gemoedsrus te gee.
- 13.7. Bethany Hamilton is 'n bekende branderplankryer wat 'n haaiaanval oorleef het en ook 'n ledemaat in die proses verloor het.
- 13.8. Die Afrikaanse gesegde lui: “Jy slaan jou naam met 'n plank”. Die feit dat Kylie “plank” met “branderplank” vervang is nogal ironies en 'n slim woordspeling. Sy wil basies nie haarself verneder nie.

HOOFSTUK 14

- 14.1. **Onwaar** – Kylie sukkel vreeslik om te leer hoe om te surf. Sy sukkel om op die branderplank te balanseer.

- 14.2. Na die ongeluk was dit moeilik om 'n doel met een hand te skiet. En sy kon dit nie regkry om met 'n prostese te speel nie.
- 14.3. Daar was te veel skade aan die senuwees en die tendons en gevolglik kon die dokter nie Kylie se arm red nie.
- 14.4. Kylie is vir die eerste keer na die motorongeluk in staat om oor alles wat met haar gebeur het te huil. Sy huil oor die verlies van haar suster wat tydens die motorongeluk gesterf het, maar sy treur ook oor die verlies van haar linkerhand. Sy kon tot op die stadium nie huil nie weens die erge trauma wat sy ervaar het. Die proses van innerlike heling is besig om plaas te vind.
- 14.5. Leerder se eie mening.
- 14.6. Dit was een van die wense op Lieke se lysie wat sy kon vervul.
- 14.7. Kylie besluit dat sy van Lieke se as in die see by Jeffreysbaai wil strooi.

HOOFSTUK 15

- 15.1. Kylie en Lee het Ronelda Kamfer se gedig "Nag" voorgedra en 'n bossie blomme saam met die as in die see gegooi.
- 15.2. Ronelda S. Kamfer
- 15.3. Lee komplimenteer vir Kylie op haar nuwe haarstyl.
- 15.4. Sy het haarself vir Lee vervies aangesien sy nie met haar ma wil praat nie.
- 15.5. Kylie wil nie met haar ma en pa praat nie aangesien haar ma volgens haar besig is om Lieke uit te vee en haar pa haar ma toelaat om dit te doen.

HOOFSTUK 16

- 16.1. Kylie en Lee ry na Lower Point waar hulle in die parkeerarea parkeer.
- 16.2. Die volgende gebeure het plaasgevind voor die motorongeluk:
1. Almal was daardie oggend laat.
 2. Lieke kon nie haar wetenskaphandboek kry nie.
 3. Kylie kon nie haar haarrekkies kry nie.
 4. Toe vergeet Ma iets.
 5. Ma het vinger gery en nie die stiller roete gevolg nie.
 6. Ma se selfoon het vibreer en sy het 'n boodskap begin tik.
 7. Toe sien Kylie die vragmotor.
 8. Ma was egter steeds besig op haar selfoon en het nie die vragmotor gesien nie.
- 16.3. Kylie sê vir Lee dat die ongeluk haar ma se skuld was.

- 16.4. Kylie se ma was van mening dat sy reeds genoeg skuld oor die ongeluk voel en dat dit nie nodig is dat haar man (Kylie se pa) haar ook nog moet haat nie.
- 16.5. Leerder se eie mening. (**Bespreek in die klaskamer.**)
- 16.6. Lee het die ander studente wat aansoek gedoen het se aansoeke laat verdwyn.
- 16.7. **Onwaar** – Lee het die armbandjie vir Kylie gegee as beloning (aanmoediging) vir haar dapperheid om op die branderplank te ry.

HOOFSTUK 17

- 17.1. Nina's
- 17.2. Kylie en Lee praat nie met mekaar nie en vermy enige oogkontak.
- 17.3. Hy gee vir Kylie twee kaartjies na die Comic-Con in Kaapstad.
- 17.4. Kylie se pa het dit oornag per koerier na Jeffreysbaai gestuur.
- 17.5. Haar pa
- 17.6. Haar pa weet dat sy graag wil gaan (en dat Lieke ook graag wou gaan).

HOOFSTUK 18

- 18.1. Sy besef dat hulle gaan moet rekspring.
- 18.2. Leerder se eie mening. (**Bespreek in die klaskamer.**)
- 18.3. Oupa het eerste gesprong gevolg deur Kylie en Lee wat laaste gesprong het.
- 18.4. Oupa het Lieke se as tydens die sprong gestrooi.
- 18.5. Wes-Kaap
- 18.6. **Onwaar** – Lee wil graag draaiboeke skryf.
- 18.7. Katie is Lee se donkerkop sussie. Sy is dertien jaar oud en het Asperger's. Sy hou baie van naaldekokers. Sy sukkel om te sosialiseer.
- 18.8. Lee stel aan Kylie voor dat hulle op die volgende dorp iets saam gaan doen sonder Oupa se teenwoordigheid.
- 18.9. "Wat sal jy doen as jy weet jy het nie meer lank om te lewe nie?" Laasgenoemde vraag dra by tot die intrige van die roman aangesien dit spekulasie by die leserskep waarom Lee hierdie vraag aan Kylie stel.

HOOFSTUK 19

- 19.1. Oupa is 'n ou man en die feit dat hy deur die dood gekonfronteer word het hom ongemaklik laat voel. **(Op hierdie stadium in die roman weet die leser nog nie dat Oupa terminaal siek is nie.)**
- 19.2. Kylie is nog nie agtien jaar oud nie en mag dus nie alkohol koop nie.
- 19.3. Sonder plot kan 'n karakter in 'n roman of kortverhaal nie groei nie. Dit is dus ironies aangesien gebeure juis bydra tot die uitbeelding en die uitbou van 'n karakter se karaktereienskappe. **(Enige relevante verduideliking.)**
- 19.4. Hulle samel geld in vir mense wat nie prosteses kan bekostig nie.
- 19.5. Die naelstring was te styf om haar arm en het die sirkulasie na die arm afgesny terwyl sy in die baarmoeder was.
- 19.6. Katlego vertel vir Kylie van Danika Belle wat kunstige prosteses ontwerp.
- 19.7. **(19.7.2.)** – Danika Belle is 'n ortotis.
- 19.8. Mike gaan die Cadillac tot op die volgende dorp bestuur.
- 19.9. Oupa het vir Kylie 'n afspraak by dokter Danika Belle in Kaapstad gemaak.

HOOFSTUK 20

- 20.1. Oupa het jare terug die film vir Kylie en Lieke gewys waarna Kylie en Lieke haar ma mal gemaak het met 'n aanhaling uit die film. Dit is dus 'n spesiale herinnering wat Kylie van Lieke het. (Sien bl. 73)
- 20.2. Kylie besluit dat die tyd aangebreek het dat sy ook soos 'n naaldekokker uit haar larwestadium kom.
- 20.3. Leerder se eie mening. **(Bespreek in die klaskamer.)**
- 20.4. Lee het vir Kylie nuwe hoop gegee vir die toekoms.
- 20.5. Kylie het vir Issie 'n boodskap gestuur en haar van haar eerste soen vertel.

HOOFSTUK 21

- 21.1. Kylie kondig aan dat hulle 'n roudiens vir haar hand moet hou.
- 21.2. Hulle gaan die Montagu Natuurtuin besoek.
- 21.3. Bessiekop-wandelpad
- 21.4. Die stapel klippe is 'n gedenkstapel wat bestaan uit klippe waarop mense se

name verskyn wat eens op 'n tyd iets vir iemand beteken het.

- 21.5. Kylie vergelyk die spoelklip met die Karoo se sterrekoepel in die aand.
- 21.6. Kylie se hoodie simboliseer haar verlies en rou, asook haar skaamte oor haar ledemaat wat sy weens die motorongeluk verloor het.

21.7. Kylie bedank haar hand vir die volgende take wat die hand verrig het:

1. Elke bal wat jy gevang het.
2. Elke boodskap wat jy getik het.
3. Elke knoop en rits wat jy help vasmaak het.
4. Vir elke poniestert wat jy vasgehou het.
5. Vir elke boek en tas wat jy gedra het.
6. Vir elke muskiet wat jy doodgeklap het.
7. Vir elke puisie wat jy help uitdruk het.
8. Dat jy Regterhand altyd so skoon gewas het.
9. Tandepasta uit die buisie gedruk het.
10. Roosterbrood vasgehou het terwyl dit gesmeer word.
11. Vir elke traan wat jy afgedroog het.
12. Vir elke blom wat jy gepluk het.
13. Vir elke kreukel wat jy uit my klere gestryk het.
14. Vir room wat jy aan my lyf help smeer het.
15. Vir al die slaap wat jy uit my oë gevee het.
16. Vir al die kere wat jy help handeklap het.
17. Omdat jy daardie dag my kop beskerm het.

21.8. Kylie het uiteindelik vrede gemaak met die verlies van haar linkerhand. Gevolglik is sy gereed om 'n verskil te maak en boonop nog 'n wens op Lieke se lysie af te merk.

21.9. Hulle gaan op die motorfiets ry om te help geld insamel vir mense wat nie protseses kan bekostig nie.

HOOFSTUK 22

22.1. Kylie is in Kalkbaai.

22.2. Kylie en Lee eet ontbyt by die Brass Bell.

22.3. Kylie sê vir Lee dat sy op 'n ontwerp vir haar nuwe protese besluit het.

22.4. Oupa is kwaad vir Lee omdat hy vir Kylie gesê het dat hy nie lekker voel nie.

22.5. Hulle gaan kostuums koop vir die Comic-Con en ook vir die protese betaal.

22.6. Kylie merk op dat haar oupa se vel gryser van kleur is.

22.7. Kylie sê vir haar oupa dat indien hy nie daardie middag beter voel nie sy haar ma gaan bel.

HOOFSTUK 23

- 23.1. Harley Quin is 'n vroulike strokiesprentkarakter wat in DC Entertainment se publikasies verskyn.
- 23.2. Lee gaan as die Joker na die Comic-Con gaan.
- 23.3. Lee begin grappe vertel oor mense wat 'n ledemaat verloor het.
- 23.4. Leerder se eie mening. **(Bespreek in die klaskamer.)**
- 23.5. Jy kan aflei dat hulle vennote is aangesien hulle verskillende vanne het. **(Dit word egter later duidelik dat hulle getroud is. Danika het egter haar nooiensvan behou.)**
- 23.6. Iets wat gebreek is word normaalweg nie as mooi beskou nie. In hierdie konteks is die woorde ironies aangesien iets wat gebroke is wel mooi kan wees, soos in die geval van die prosteses wat Dylan en Danika ontwerp.
- 23.7. Dit is 'n Japannese kunsvorm wanneer 'n gebroke item met goud of silwer lak reggemaak word. Die Japannese glo dat die stuk mooier is juis omdat dit gebreek het.
- 23.8. Hierdie tipe amputasie **geskied onder die elmboog**.
- 23.9. Kylie gaan ongeveer 'n maand wag om haar prostese te ontvang, maar die haak behoort teen die Maandag gereed te wees.
- 23.10. Kylie het gehoop dat Lee haar nuwe prostese sal kan sien voor hulle road trip tot 'n einde kom.

HOOFSTUK 24

- 24.1. Kylie hoor 'n woordewisseling wat tussen Oupa en Lee plaasvind.
- 24.2. Hulle gaan 'n opvoering van *Hamlet* kyk.
- 24.3. William Shakespeare
- 24.4. Kylie vermoed dat Oupa en Lee moontlik oor haar gestry het en dat Oupa nie 'n verhouding tussen haar en Lee goedkeur nie.
- 24.5. Maynardville (opelugteater)
- 24.6. Daar is definitief 'n verskuilde subtiele boodskap in die aanhalings uit *Hamlet*. Lee sinspeel daarop dat Oupa die waarheid moet vertel en Oupa sinspeel daarop dat Lee hom met sy eie sake moet bemoei.
- 24.7. Kylie het nog nie voorheen enige van Oupa se romans gelees nie.

HOOFSTUK 25

- 25.1. Die atmosfeer tussen Oupa en Lee is meer gemoedelik vergeleke met die vorige aand.
- 25.2. Kasteel De Goede Hoop in Kaapstad
- 25.3. Dit is die plek waar die openingstoneel in Oupa se roman *Kos vir die gode* afspeel.
- 25.4. Kylie wil graag uitvind wat met die slavin in die roman gebeur het.
- 25.5. Die verhaal begin wanneer die vyand se soldate die kasteel binneval en die plek plunder vir kos. Pauline was 'n kok en word deur die soldate ontvoer om vir hulle kos te maak. Sy wen egter later een van die soldate se hart as gevolg van haar kookvernuf.

HOOFSTUK 26

- 26.1. Hulle besoek die Bo-Kaap om Pauline se spoor na te volg.
- 26.2. Oupa bedank Lee vir die geleentheid wat hy gehad het om weer ou spore na te volg.
- 26.3. Haar oupa het vir haar 'n goue armbandjie met haar naam op gegee.
- 26.4. Leerder se eie mening. **(Bespreek in die klaskamer.)**
- 26.5. Leerder se eie mening. **(Bespreek in die klaskamer.)**
- 26.6. Leerder se eie mening (afleiding). **(Bespreek in die klaskamer.)**

HOOFSTUK 27

- 27.1. Leerder se eie mening (afleiding). **(Bespreek in die klaskamer.)**
- 27.2. Katie het Asperger's. Een van die kenmerke van Asperger's is om oogkontak met ander mense te vermy. **(Leerder moet eie interpretasie gee.)**
- 27.3. Die aktiwiteite wat Kylie-hulle tot dusver gedoen het sluit in:
1. Sien die Grand Canyon (Vallei van Verlatenheid)
 2. Skydive (Reksprong by die Bloukransbrug)
 3. Soen 'n mooi ou (Kylie soen vir Lee)
 4. Onbeplande road trip
 5. Kry 'n staande handeklap
 6. Surf
 7. Maak 'n verskil
 8. Photobomb iemand famous (Oupa kan as iemand "famous" beskou word en

die foto wat Kyllie in die Cadillac geneem het, kan hiervoor tel. **Die opsie is egter oop vir bespreking.)**

27.4. Leerder se eie mening. **(Bespreek in die klaskamer.)**

HOOFSTUK 28

28.1. Mojo-mark in Seepunt, stap op die Promenade, Gangster-museum in Khayelitsha, Woodstock murals en die Platbos Forest.

28.2. Leerder se eie mening. **(Bespreek in die klaskamer.)**

28.3. Hulle gaan 'n boom plant.

28.4. Daar is geen rivier wat water aan die bome verskaf nie en die reënval is ook onvoldoende. Die bome groei in sanderige grond en teen 'n noordelike hang teenaan die vuurstrook.

28.5. Sy besluit dat sy die res van Lieke se as huis toe wil neem sodat haar pa en ma ook van Lieke se as kan strooi.

28.6. Leerder se eie mening. **(Bespreek in die klaskamer.)**

28.7. **Onwaar** – Oupa laat toe dat die vreemde vrou hom vasgryp en soen.

HOOFSTUK 29

29.1. Kylie het nog nooit trein gery nie.

29.2. Hierdie trein is nie 'n elektriese trein nie, maar 'n stoomtrein.

29.3. Leerder se eie mening. **(Bespreek in die klaskamer.)**

29.4. **(29.4.2.)** – Die treinwaens waarin die passasiers tydens die treinrit ry.

29.5. stoomlokomotief / lokomotief

29.6. **(29.6.2.)** – klanknabootsing

29.7. Maandagoggend

29.8. Die voorarm is met bruin leer oorgetrek. Fyn ratte in verskillende grotes laat haar aan die binnekant van 'n horlosie dink. Gespes en ritssluiters rond die prentjie af en daar is 'n ding wat soos 'n kompas lyk.

HOOFSTUK 30

30.1. Oupa het aangekondig dat hy reeds die vorige jaar sy laaste roman gepubliseer het en nie beplan om nog te skryf nie.

30.2. *Donkernag*

30.3. Die leerder moet 'n spyskaart teken waarop die geregte soos volg gelys word:

1. Marlyn Tataki met gekroeiende lemmetjie
2. Wagyu Beesstert
3. Mosselkerrie met grenadellaskuim
4. Tunagereg
5. Kwartelgereg
6. Thai-kokosneut-lynvis
7. Bees-en-artisjok
8. Mini-kaasbord
9. Tonka (Piesang-en-haselneut-nagereg)
10. Speckled Egg (Rooibos-macaron omring met kasjoeneute en gesoute karamel)

30.4. Oupa bedoel hiermee dat hy oud is en nie meer lank oor het om te leef nie.

30.5. Fyn naaldekoker-pendant met wyd oopgespreide turkoois vlerkies waarop blompatrone met 'n patina afwerking verskyn. Die pendant hang aan 'n koperketting.

30.6. Die naaldekoker simboliseer verandering, aanpasbaarheid en metamorfose.

30.7. Dit is om haar te bedank dat sy saam met hom en Lee op die road trip gekom het.

HOOFSTUK 31

31.1. Leerder se eie mening. **(Bespreek in die klaskamer.)**

31.2. Kylie mag nie haar ma se geheim met ander deel nie.

31.3. Leerder se eie mening. **(Bespreek in die klaskamer.)**

31.4. Sy fluister dat sy lief is vir hom.

HOOFSTUK 32

32.1. Kylie besluit dat sy voortaan vir Knol "Vlerk" gaan noem.

32.2. Sy beskou nie meer haar stompie as iets leliks nie, maar aanvaar haar verlies en beskou dit as 'n nuwe geleentheid om voluit te lewe soos 'n naaldekoker.

32.3. Sy sien dat Oupa oorlede is.

32.4. Leerder se eie mening. **(Bespreek in die klaskamer.)**

32.5. Kylie het haar pa gebel.

32.6. Kylie, Ingrid, Mae en Lee

32.7. Die briewe wat Oupa geskryf het, het uit Lee se sak geval waarna sy Lee se reeds oopgemaakte brief gelees het.

32.8. **Onwaar** – Lee was saam met Kylie toe haar oupa gesterf het.

32.9. Longkanker

32.10. Kylie weier om met Lee te praat aangesien hy nie vir Kylie die waarheid omtrent haar oupa se siekte (en die ware rede vir die road trip) tydens die road trip vertel het nie.

HOOFSTUK 33

33.1. Kylie se ouers het haar op die lughawe ontmoet. By die huis het haar ma kos gekook en die tafel gedek. Tydens die ete het niemand 'n woord gesê oor Oupa se dood nie. Daarna het Kylie 'n uitbarsting van woede gehad.

33.2. Kylie beskuldig haar ouers daarvan dat hulle sedert Lieke se dood in 'n koma verkeer. Haar ma verf alles wit en maak asof Lieke nie bestaan het nie. Lieke se foto's word van die mure verwyder en haar kamer is skoongemaak asof sy kieme het noudat sy 'n ledemaat verloor het. Hulle praat oor niks wat gebeur het nie.

33.3. **Onwaar** – Ingrid het self vir haar man vertel dat sy vir die motorongeluk verantwoordelik was.

33.4. Issie het haar medelye aan Kylie kom oordra na haar oupa se afsterwe.

33.5. Oupa het die volgende aan Kylie gesê:

- Hy is nie spyt dat hy haar sonder haar ouers se toestemming op die road trip geneem het nie.
- Hy is siek en wil nie hê sy moet hom anders as wat hy was onthou nie.
- Hy is nie so dapper soos Kylie nie.
- Kylie moet vir Lee vergewe.
- Hy sal altyd lief wees vir haar.
- Hy is jammer oor alles.

HOOFSTUK 34

34.1. Sy het met Oupa se brief in haar hand aan die slaap geraak.

34.2. Leerder se eie mening. (**Bespreek in die klaskamer.**)

34.3. Kylie se ma vra om verskoning dat sy nie daar was vir haar na die motorongeluk nie.

34.4. Die boodskap wat Ingrid se aandag van die pad afgetrek het, was van haar pa. Die motorongeluk het dus plaasgevind omdat Ingrid 'n boodskap van haar pa

beantwoord het.

- 34.5. Sy was kwaad vir haar pa aangesien dit sy boodskap was wat haar die motorongeluk laat veroorsaak het. Sy was bekommerd dat sy te besig sou raak by die werk om sy boodskap later te beantwoord en dit hul slegte verhouding nog meer skade sou berokken.
- 34.6. **Onwaar** – Haar pa kom die volgende oggend huis toe en gee vir haar ma (en Lieke) ’n bos blomme.
- 34.7. Hulle sit op Lieke se kamermat en kyk na haar baba-album.

HOOFSTUK 35

- 35.1. Potchefstroom
- 35.2. Kylie is steeds kwaad vir Lee omdat hy haar nie van haar oupa se siekte vertel het nie.
- 35.3. Hy het homself asook vir Kylie-hulle beskerm aangesien hy nie vir behandeling wou gaan nie en die laaste ruk van sy lewe wou geniet.
- 35.4. Oupa het sy ribbetjie seergemaak. Die dokter het hom vir plate gestuur en iets daarop gevind. Dit is hoe hy uitgevind het dat dit longkanker is.
- 35.5. Leerder se eie mening. **(Bespreek in die klaskamer.)**
- 35.6. Lee stel voor dat hy in die Paasvakansie by Kylie in Bloemfontein gaan kuier en sy gedurende die wintervakansie by hom in Potchefstroom gaan kuier.
- 35.7. Leerder se eie mening. **(Bespreek in die klaskamer.)**
[Die onderwyser moet die bespreking fasiliteer aangesien dit moontlik ’n omstrede debat gaan wees.]

HOOFSTUK 36

- 36.1. Mae het nooit geweet dat Oupa siek was nie. Hy het haar nie vertel nie.
- 36.2. Hulle het Kylie se oorblywende as in ’n bioafbreekbare skulphouer geplaas en onderaan ’n bonsaiboom (Japannese esdoring) in ’n porseleinbak (kompleet met krakies wat met goue lak reggemaak is) geplant.
- 36.3. Oupa
- 36.4. Kylie is nie meer die meisie wie se vlerke onverwags geknip is nie. Sy is nou ’n meisie wat met krag na die oppervlak kan duik en met nuwe vlerke nes ’n naaldekokker kan opstyg. Sy is een wat gereed is om in enige rigting te vlieg en enige uitdaging aan te pak.
- 30.5. **Onwaar** – Net een wens is nie vervul nie, naamlik “Wees ’n ekstra in ’n fliet”.

30.6. Lieke (haar suster)

WOORDVERKLARINGS

WOORD	BLADSY	BETEKENIS
selfgeldend	1	Om in staat te wees om jou eie identiteit, oortuigings of standpunte in interpersoonlike situasies te laat geld of te handhaaf.
wriemel	1	Om te krioel.
tirade	3	Vloed van woorde waarin iemand/iets aangeval word.
weifel	3	Om besluiteloos te wees.
onkoloog	3	Mediese spesialis wat in die behandeling van kanker spesialeer.
ortodontis	5	Spesialis ten opsigte van ortodonsie (tandheekunde) wat onreëlmatig groeiende tande regbuig en ander gebreke van die gebit herstel.
fedora	16	Hoed met breë rand. Kan deur beide mans en vroue gedra word.
arthritis	20	Gewrigsontsteking waardeur verskillende vormings op die kraakbeen ontstaan.
mite	26	Oorlewering omtrent die gode en godsdiens.
plunder	30	Roof, steel of stroop.
snuisterye	41	'n Klein voorwerpjie van min waarde.
fanfare	47	Met groot ophef.
pelgrimsreis	57	Reis na 'n heilige plek.
bakvissie	64	Opgeskote meisie tussen 14 en 17 jaar.
waternimf	66	Onvolwasse insek soos die van 'n naaldekoker wat in die water leef; halfgodin van die klassieke oudheid.
alibi	89	Bewering of omstandighede dat iemand op die oomblik toe 'n misdaad gepleeg is, elders was.

labirint	134	Doolhof met baie slingerpaadjies.
<i>tour de fource</i>	184	Handeling wat buitengewone krag, inspanning en bekwaamheid vereis.
perron	189	Platform langs 'n treinspoor op 'n stasie waar passasiers op of van treine klim.
laksman	226	Iemand wie se werk dit is om misdadigers wat as hul vonnis tot die dood veroordeel is, tereg te stel.

AKTIWITEITE VIR VERRYKING

1. Op bl. 30 verwys Kylie na Lieke se selfportret. **Maak 'n tekening waarin jy jou eie interpretasie van Lieke se selfportret weergee.**
2. **Gaan doen navorsing op die internet oor prosteses.** Maak 'n plakkaat met prente wat aandui wat prostesekouse, krimprouse, kompressiekouse en aantrekkouse is. Kom vertel vir die klas wat jy alles oor prosteses geleer het en hoe 'n protese gedra moet word. (sien bl. 38)
3. **Versamel inligting oor Helen Martins en die Uilhuis** op Nieu-Bethesda. Maak 'n skyfievertoning met Microsoft PowerPoint en bied 'n inligtingsessie vir jou klasmaats aan.
4. Besoek jou plaaslike biblioteek en vra of hulle 'n eksemplaar van Anne Graaff se boek ***The Owl House*** het. Lees die boek en bied 'n praatjie in jou klas aan waartydens jy jou klasmaats meer oor die boek vertel. Jy kan ook 'n **boekverslag of 'n resensie** van die boek skryf.
5. **Doen navorsing oor Antjie Somers** (bl. 77). Wie was hierdie legendariese figuur? Skryf 'n **verhalende opstel** waarin jy hierdie mitiese figuur se verhaal vertel.
6. Volg die volgende skakel na *Skrywers en boeke* (5 Augustus 2020) op RSG se Potgooi waarin Ilse Salzwedel met Cecilia Steyn oor haar jeugroman *Die vlerke van naaldekokers* en oor haar jongste kinderboekreeks gesels: <http://www.rsg.co.za/potgooi-soek.asp?ProgramID=270>. **Luister na die opname.** Die onderwyser verdeel die klas in pare. Elke paar moet 'n **mondelling dialoog aanbied** waarin daar 'n onderhoud met die skrywer gevoer word (soorgelyk aan die onderhoud wat Ilse Salzwedel met die outeur gevoer het). Vra en beantwoord sinvolle vrae oor die roman.
7. **Kyk en bespreek die film *Soul Surfer*** (2011) wat gebaseer is op Bethany Hamilton se lewe.
8. **Lees Ronelda Kamfer se gedig "Nag"** uit haar debuutbundel *Noudat slapende honde* (2008). Bespreek die relevansie van die gedig binne die konteks van die roman.
9. **Doen navorsing oor outisme** deur die internet te gebruik of jou plaaslike biblioteek te besoek. Vind spesifiek uit wat Asperger's is.
10. Indien jy daarvan hou om branderplank te ry, kan jy gerus Leon de Villiers se roman ***Die pro lees***. Die roman is ook verfilm.
11. **Ontwerp 'n oulike slagspreuk in Afrikaans wat op 'n T-hemp gedruk kan word.** Sien bl. 137 as 'n voorbeeld.
12. **Maak 'n lys van al die films** waarna daar in die roman verwys word. Skryf 'n kort opsomming van elke film en bespreek dit in groepe.

13. **Doen navorsing oor die Japannese kuns van Kintsukuroi.** Soek voorbeelde op die internet wat jy in die klas vir ander leerders kan wys.
14. **Lees William Shakespeare se *Hamlet*** (Of kyk 'n filmopname van die dramateks.)
15. **Doen navorsing oor die Kasteel De Goede Hoop** in Kaapstad se geskiedenis. Skryf 'n **beskrywende opstel** waarin jy die ontstaan en doel van die Kasteel beskryf.
16. **Lees Reza de Wet se dramateks *Die see*** (2011). Bespreek die ooreenkomste en verskille tussen die vroue in De Wet se teks en Pauline in Du Preez Greyling se roman *Kos vir die gode*.
17. Indien jy daarin belangstel om **meer oor outisme te lees**, kan jy Annelie Botes se roman *Raaiselkind* (2001) of Christien Nesor se jeugroman *Absoluut Einstein* lees. *Raaiselkind* is ook verfilm.
18. **Doen navorsing** op die internet oor genadedood. Bespreek die verskillende menings rondom hierdie onderwerp. (Lees ook gerus oor die Afrikaanse skrywer Karel Schoeman wat in 2017 deur middel van genadedood gesterf het.)
19. **Ontwerp 'n nuwe voorplat** vir die roman nadat jy die roman gelees het.
20. Skryf 'n **argumenterende opstel** waar jy ten gunste of gekant is teen die toepassing van genadedood op terminaal siek pasiënte.
21. Skryf 'n **dagboekinskrywing** waarin jy Kylie se gevoelens aan die einde van die road trip beskryf.
22. **Lees Athol Fugard se dramateks *The Road to Mecca*** (1985). Daar is ook 'n film van die dramateks waarna jy kan kyk.

LITERÊRE GLOSSARIUM

Die KABV (2011:94-102) beklemtoon die volgende belangrike literêre asook nie-literêre terme waarvan die onderwyser en leerder kennis moet neem.

denotasie (teenoorgestelde van *konnotasie*) – dit wat die begripsinhoud weergee of saamvat, die letterlike betekenis van 'n woord of uitdrukking

dramatiese doelstelling – om 'n spesifieke reaksie by die toeskouer / leser te ontlok

dramatiese ironie – 'n vorm van kontras; die karakter is onbewus van die ware toedrag van sake, terwyl die leser / toeskouer / ander karakters weet wat werklik plaasvind. Dié ironie verhoog (of ontfont) spanning, genot en gehoordeelname

eksplisiet (in teenstelling met *implisiet*) – betekenis wat duidelik of direk gestel word

essay – korter prosageskrif waarin 'n literêre, estetiese, politieke of sosiale probleem op kernagtige wyse behandel of bespreek word; krities en bespiegelend van aard; kan 'n gesprektoon hê; taal en styl is helder, duidelik en logies, dikwels vol humor

esteties – betreffende die skoonheidsin; staan in verband met sensitiwiteit en waardering vir die skone soos die skoonheid van taal of die blywende waarde van tekste

evaluateer – om 'n opinie te vorm, 'n oordeel te vel oor 'n teks

formaat – die vorm van tekssoorte soos 'n verslag, brief; ook grootte van iets

geïmpliseerde betekenis – betekenis wat gevolgtrekking inhou of toelaat; betekenis wat nie eksplisiet in die teks uitgedruk word nie

genre – 'n soort letterkunde, bv. drama, kortverhale, gedigte, roman, volksverhale / folklore

gevolg – die resultaat van handeling / gebeure of 'n aksie

herlees – 'n leesstrategie wat die leser nog 'n kans gee om 'n uitdagende teks te verstaan

herformuleer – 'n leesstrategie waarvolgens die leser die betekenis van 'n gelese gedeelte mondelings of skriftelik oorvertel, verkort of opsom

holistiese benadering – dit is 'n benadering wat al die vaardighede en verskillende soorte kennis in aktiwiteite integreer en nie op elkeen afsonderlik fokus nie

houdings – maniere van optrede of gedrag

huistaal – die taal wat kinders eerste aangeleer het deur by die huis en / of in hul gemeenskap konstant daaraan blootgestel te wees; dit is die taal “waarin 'n mens dink”

implisiet (teenoor *eksplisiet*) – dit wat nie direk in 'n teks gestel word nie, maar wel afgelei kan word

inklusiwiteit – die beginsel om onderwys toeganklik vir alle leerders te maak, ten spyte van hul leerstyl, agtergrond en vermoëns; neiging om in te sluit, te omvat, op te neem

intrige – verwickelde situasie wat 'n skrywer uitdink en waarop die verhaal gebaseer is (verwikkeling)

ironie – woordgebruik waarmee 'n mens die teenoorgestelde sê van wat jy bedoel; omstandigheid of stand van sake wat die teenoorgestelde is van wat 'n mens kon verwag het

karikatuur – 'n oordrewe uitbeelding (geskrewe of visueel) van 'n karakter en wat die spot dryf met persoonlike karaktertrekke of voorkoms; spotprent, spotbeeld, spotfiguur

klanknabootsing (ook *onomatopee*) – die gebruik van klanknabootsende woorde om dit wat genoem word, te beskryf, bv. *Toktokkie*

klimaks (ook *hoogtepunt*) – die opwindendste, effektiëste of belangrikste deel van die storie. Hierdie belangrike deel is nie noodwendig aan die einde van die verhaal nie.

koherensie – samehang in 'n paragraaf en die samehang binne die verskillende paragrawe van 'n teks wat idees saambind

kohesie – samehang binne sinne

konflik – stryd; botsing; worsteling; die stryd wat tussen karakters of individue of groepe en hul omstandighede ontstaan; konflik in letterkunde kan ook as gevolg van strydende begeertes of waardes tussen karakters ontstaan

konnotasie – wat gesuggereer word deur 'n woord of ding, dieperliggend as die letterlike of eksplisiete betekenis

konteks – die konteks waarbinne 'n teks geskep en ontvang word, verwys na die breë en onmiddellike situasie waarin dit bestaan en wat daarin oorgedra word

kontekstuele leidrade – 'n leestegniek om alle aanduidings of leidrade in 'n teks te gebruik om betekenis te verklaar

kontras (ook *antitese*, *teenstelling*) – stylmiddel waarin twee uiterstes teenoor mekaar gestel word

kopkaarte / breinkaarte – grafiese netwerkvoorstelling van idees of 'n onderwerp in die vorm van sleutelwoorde en illustrasies

letterlik (teenoor *figuurlik*) – die eenvoudigste, mees direkte betekenis van woorde

literêre tegnieke – letterkundige begrippe wat in literêre tekste gebruik word

magsverhoudings – verhoudings gemeet aan gesag en invloed

oorsaak – dit wat aanleiding gee tot 'n handeling / gebeure / aksie of 'n toestand te reageer

parafrase – die herbewoording van 'n idee in jou eie woorde

perspektief – 'n karakter / verteller se standpunt / siening oor kwessies in 'n roman of drama

retoriese vraag – 'n vraag wat gevra word nie om iets uit te vind nie, maar vir beklemtoning, 'n mening uit te spreek of vir dramatiese effek (bv. *Weet jy hoe gelukkig jy is?*)

samehang – onderlinge verband, deurlopendheid, aaneenskakeling

sarkasme – bytende, bitter spot; minagting wat wil seermaak of skok op persoonlike vlak; dit sê wat die spreker / skrywer bedoel

satire – iets wat hekelend spot met die lewe; dwaashede en wanpraktyke van die mens / maatskappy word onthul of geopenbaar; 'n satiriese literêre werk het gewoonlik 'n bewustelike sosiale inslag

simbool – 'n teken / voorwerp wat 'n ander saak verteenwoordig; 'n tradisionele simbool soos 'n *kruis* is as beeldspraakvorm nie net 'n afbeelding van die werklikheid nie, maar dit kry ook 'n dieper betekenis deurdat dit na iets anders verwys

sintetiseer – die saamvoeg van idees uit verskeie bronne; 'n duidelike opsomming van hierdie saamgevoegde idees

sleng (ook *slang*) – 'n variëteit van Afrikaans wat dikwels by jongmense, bv. studente gehoor word en nie noodwendig verkeerd is nie, bv. *Hulle het my 'n kop aangesit / Jy kan kwai bestuur*

soeklees – om jou oë oor 'n teks te laat beweeg om spesifieke inligting te vind, soos wanneer jy 'n naam of nommer in 'n telefoongids soek of 'n trein- of busrooster raadpleeg

stem – dit verwys ook na die skrywer se eie persona – wie die skrywer is. As 'n mens lees of kyk, kan jy 'n indruk van die skrywer se bedoeling / voorneme kry.

stemming – atmosfeer of emosie in geskrewe tekste; dit toon karakters se gemoedsgesteldheid; dit verwys ook na die atmosfeer wat deur visuele, audio en audiovisuele tekste geskep word.

stereotipe – vaste (en dikwels partydige) siening oor 'n spesifieke soort persoon (bv. vrou, immigrant, priester)

styl – trant of manier van skryf; die unieke manier waarop 'n skrywer woorde en sinne “rangskik” om 'n bepaalde effek te verkry. Dit sluit woordkeuse, toon, asook sinslengte in.

subintrige – ondergeskikte verwickelde situasie wat 'n skrywer uitdink en waarop die verhaal gebaseer is (knoop, verwikkeling)

teks – dit is enige geskrewe, gesproke of visuele vorm van kommunikasie

tema – die sentrale idee of idees in 'n literêre werk. 'n Teks mag meer as een tema hê en dit mag dalk nie eksplisiet/vanselfsprekend wees nie.

tesourus – 'n woordeboek wat volgens saakverbande georden is, saakwoordeboek

transaksionele skryfwerk – funksionele skryfwerk (bv. briewe, notules, verslae, fakse)

vergelyk (verwys ook na *kontras*) – om vas te stel op watter maniere dinge eenders of verskillend is

vertellersperspektief – verteller se standpunt vanuit 'n spesifieke hoek gesien (alwetend, alomteenwoordig, eerste- en derdepersoon)

vluglees – om 'n teks baie vinnig te lees ten einde 'n oorsig te verkry, soos om die koerantopskrifte vir hoofnuus te vluglees

BRONNELYS

- Botes, A. 2001. *Raaiselkind*. Kaapstad: Tafelberg.
- Brink, A.P. 1987. *Vertelkunde: 'n Inleiding tot die lees van verhalende tekste*. Pretoria: Academica.
- Cloete, T.T., Botha, E. & Malan, C. (reds.). *Gids by die literatuurstudie*. Pretoria: HAUM-Literêr.
- De Wet, R. 2011. *Die see*. Pretoria: Protea.
- Fugard, A. 1985. *The Road to Mecca*. Londen: Faber & Faber.
- Graaff, A. 2017 (1991). *The Owl House*. Kenilworth: Sneeuberg.
- Grové, A.P. 1963. *Letterkundige sakwoordeboek vir Afrikaans*. Kaapstad: Nasou.
- KABV (Kurrikulum- en Assesseringsbeleidsverklaring). 2011. (Kyk Suid-Afrika.) Departement van Basiese Onderwys. Pretoria: Staatsdrukker.
- Kamfer, R. 2008. *Noudat slapende honde*. Kaapstad: Kwela.
- Lawrence, D. et al. *Afrikaansmetodiek deur 'n nuwe bril*. Kaapstad: Oxford.
- Luther, J., Pheiffer, F. & Gouws, R.H. (reds.). 2015 (1965). *Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal Sesde Uitgawe*. Kaapstad: Pearson.
- Neser, C. 2020. *Absoluut Einstein*. Kaapstad: Tafelberg.
- Scholtz, P.W. & Vorster, M.E. 2013. *Viva Afrikaans Graad 12 Huistaal*. Florida Hills: Vivlia.
- Steenberg, D.H. 1985. Tyd. In: Cloete, T.T., Botha, E., Malan, C. (reds.). *Gids by die literatuurstudie*. Pretoria: HAUM Literêr.
- Steyn, C. 2020. *Die vlerke van naaldekokers*. Kaapstad: Human & Rousseau.